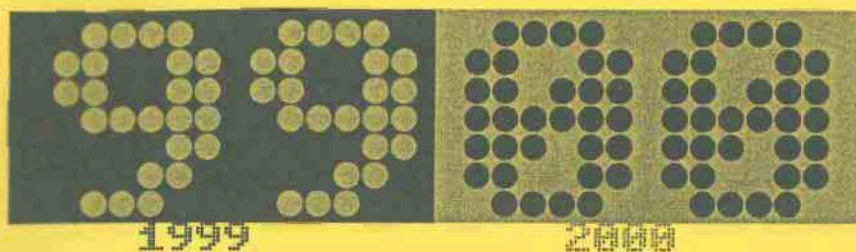

Guia de l'estudiant

Universitat de Vic

Mestre.

Educació Especial

Facultat d'Educació

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització de l'Ensenyament	13
Pla d'Estudis.....	13
Ordenació temporal de l'ensenyament	13
Programes de les assignatures	15
Assignatures obligatòries de 1r curs	15
Didàctica General	15
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial	17
Llengua i Didàctica I	19
Comunicació Audiovisual	21
Fonaments Informàtics i Audiovisuals	23
Expressió Plàstica i Musical a l'Educació Especial	25
Matemàtica i la seva Didàctica	28
Educació Física per a Alumnes amb Necessitats Educatives Especials	30
Psicologia Evolutiva	32
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	34
Expressió Musical	36
Pràctiques I	38
Assignatures obligatòries de 2n curs	39
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental	39
Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita.....	42
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva	45
Psicologia Educativa	47
Pràctiques II	49
Educació de l'Excepcionalitat.....	51
Sociologia de l'Educació	53
Assignatures obligatòries de 3r curs	55
Educació i Societat en canvi	55
Trastorns de Conducta i Personalitat	57
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	59
Pràctiques III	61
Organització del Centre Escolar	63

Inadaptació i Treball Social en Educació Especial	65
Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial	67
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	69

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 1999-2000 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part dels professors.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Dr. Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sr. Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Dr. Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Sr. Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre
- Sr. Jaume Puntí i Busquets, administrador
- Sra. Montserrat Vilalta i Ferrer, secretària

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants dels professors amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Cap: Jacint Torrents i Buxó
Professors: Josep Ayats i Bancells
Josep Casanovas i Prat
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Montserrat Casas i Casacuberta
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Joaquim Pla i Brunet
Santiago Ponce i Vivet
Rosa Presas i Sánchez
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

Cap: Isabel Carrillo i Flores
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Esther Fatsini Matheu
Josep Gallart i Bau
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marígot
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Ramon Sitjà i Domènech
Núria Simó i Gil
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet

Departament d'Educació Especial

Cap: Jesús Valero i García
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Montserrat Castells i Clota
Ramon Coma i Ferrer
Fina Cullerell i Suriñach

Manel Dionís Comas i Mongay
Jordi Escoin i Homs
Josep Font i Roura
José Ramón Lago Martínez
Pere Pujolàs i Maser
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Balart

Departament d'Educació Infantil

Cap: M. Carme Bernal i Creus
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Núria Franc i Batlle
Teresina Maideu i Puig
M. Carme Novellas i Vivet
Maite Pujol i Mongay
Roser Reverter i Oton
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Jaume Ayats i Abeyà
Sebastià Bardoler i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Marta Corominas i Salom
Carme Crivillés i Grau
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Sara Khan
Núria Medina i Casanovas
M. Àngels Piñana i Garriga
Ronald Puppo
Modest Reixach i Pla

Carme Rubio i Larramona
Segimon Serrallonga i Morer
Llorenç Soldevila i Balart
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Daufí i Moreso

Professionals dels Serveis

Cap de Secretaria: Elisabet Vila i Sala
Secretària de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra
Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca
Secretàries auxiliars: Rosa M. Guix i Godayol

Calendari acadèmic

1r curs

Recepció dels estudiants: 27 de setembre a les 10h (grup matí) i a les 15h (grup tarda).

Docència primer quadrimestre: del 27 de setembre al 21 de gener.

Exàmens:

1a convocatòria: del 24 de gener al 4 de febrer

2a convocatòria: del 26 al 30 de juny

Docència segon quadrimestre: del 21 de febrer al 9 de juny.

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 23 de juny

2a convocatòria: de l'1 al 13 de setembre

Pràctiques: del 7 al 18 de febrer.

2n i 3r cursos

Docència primer quadrimestre: del 27 de setembre al 19 de novembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 22 al 26 de novembre i del 7 a l'11 de febrer

2a convocatòria: del 26 al 30 de juny

Docència segon quadrimestre: del 21 de febrer al 9 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 23 de juny

2a convocatòria: de l'1 al 13 de setembre

Pràctiques: del 29 de novembre al 4 de febrer

Dies festius:

11 d'octubre de 1999 (pont), dilluns

12 d'octubre de 1999, dimarts

1 de novembre de 1999, dilluns

6 de desembre de 1999, dilluns

7 de desembre de 1999 (pont), dimarts

8 de desembre de 1999, dimecres

1 de maig del 2000, dilluns

12 de juny del 2000, dilluns

24 de juny del 2000, dissabte

5 de juliol del 2000, dimecres

11 de setembre del 2000, dilluns

Vacances:

Nadal: del 23 de desembre de 1999 al 9 de gener del 2000 (ambdós inclosos)

Setmana Santa: del 17 al 24 d'abril del 2000 (ambdós inclosos)

Organització dels Ensenyaments

Pla d'Estudis

El Pla d'Estudis de la carrera de Mestre, especialitat d'Educació Especial, va ser aprovat per Reial Decret 1636/1995 de 6 d'octubre (B.O.E. núm. 267 de 8 de novembre de 1995).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Especial, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives i cada crèdit equival a 10 hores de classe. Totes les assignatures tenen una durada quadrimestral.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals:	135 crèdits
Matèries Obligatòries:	36 crèdits
Matèries Optatives:	15 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS (Grup A-Tarda)	C.A.	C.A.	
Anuals			
Didàctica General		9	
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial		9	
Primer Quadrimestre		Segon Quadrimestre	
Llengua i Didàctica I	6	Psicologia Evolutiva	4,5
Comunicació Audiovisual	4,5	Matemàtica i la seva Didàctica	4,5
Fonaments Informàtics i Audiovisuals	4,5	Psicologia Evolutiva	4,5
Expres. Plàstica i Musical en l'Ed. Especial I	4,5	Teories i Instituc. Contempor. d'Educació	4,5
Ed. Física per a Alumn. amb Necess.Ed. Esp.	4,5	Pràctiques I	3,5
Expressió Musical	4,5		

PRIMER CURS (Grup B-Matí)		C.A.		C.A.
Anuals				
Didàctica General				9
Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial				9
Primer Quadrimestre		Segon Quadrimestre		
Llengua i Didàctica I	6	Psicologia Evolutiva	4,5	
Comunicació Audiovisual	4,5	Teories i Instituc. Contempor. d'Educació	4,5	
Fonaments Informàtics i Audiovisuais	4,5	Psicologia Evolutiva	4,5	
Ed. Física per a Alum. amb Necess. Ed. Esp.	4,5	Expres. Plàstica i Musical en l'Ed. Especial	4,5	
Expressió Musical	4,5	Pràctiques I	3,5	
Matemàtica i la seva Didàctica	4,5			

SEGON CURS (Tarda)		C.A.		C.A.
Anuals				
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental				9
Tractaments Educatius dels Trastorns en Llengua Escrita				9
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva				6
Tercer Quadrimestre		Quart Quadrimestre		
Psicologia Educativa	4,5	Educació de l'Excepcionalitat	4,5	
Pràctiques II	13,5	Sociologia de l'Educació	4,5	

TERCER CURS (Tarda)		C.A.		C.A.
Anuals				
Educació i Societat en Canvi				6
Trastorns de Conducta i Personalitat				6
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual				6
Cinquè Quadrimestre		Sisè Quadrimestre		
Pràctiques III	16	Aspec. Didàctics i Organitz. de l'Ed. Especial	6	
Organització del Centre Escolar	4,5	Aspec. Evol. i Educ. de la Deficiència Motòrica	6	
Inadaptació i Treball Social en Ed. Especial	6			

Assignatures obligatòries de primer curs

Didàctica General

PROFESSOR: Ramon SITJÀ i DOMÈNECH

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics: a) identificar i analitzar els aspectes bàsics que configuren la problemàtica global del treball docent; b) aprofundir en els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola durant el procés d'ensenyament-aprenentatge; i c) conèixer, aplicar i jutjar estratègies, metodologies i recursos que permetin afrontar aquest procés.

Aquests aspectes impliquen posar en contacte els estudiants amb la realitat escolar amb l'ajuda de coneixements científics i culturals, i amb instruments pràctics tot entenent l'escola com un fenomen educatiu complex que es relaciona amb l'entorn social i amb les diverses expressions de la vida quotidiana.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que permeten relacionar els diferents elements implicats en la pràctica docent.

1. Introducció.
  - 1.1. Què és la Didàctica?
  - 1.2. L'acció educativa: educand, educador, procés educatiu.
2. Les finalitats educatives.
  - 2.1. Necessitats educatives de la societat actual.
  - 2.2. Finalitats de l'educació avui.
3. L'escola.
  - 3.1. Característiques de l'escola.
  - 3.2. Models d'escola. L'escola rural. L'escola democràtica.
4. Fer de mestre.
  - 4.1. L'actuació del mestre: coneixements previs, pràctica, teoria i experiència docent.
  - 4.2. La presa de decisions davant el coneixement escolar.
5. L'infant i el grup-classe.
  - 5.1. Atenció a la diversitat.
  - 5.2. Agrupament d'estudiants.
  - 5.3. L'ambient de classe.
6. Currículum i avaluació.
  - 6.1. Models d'ensenyament i de currículum.
  - 6.2. El currículum com a procés de presa de decisions.
  - 6.3. Anàlisi dels components del currículum.
  - 6.4. Paper de l'avaluació en el procés d'ensenyament-aprenentatge.
  - 6.5. Funcions i temporalització de l'avaluació.
7. Tema transversal: Estratègies per ensenyar i aprendre.

Aquest tema es treballarà al llarg del curs a través del projecte de recursos didàctics per treballar a l'aula.

  - 7.1. Recursos educatius.

7.2. Metodologies de treball a l'aula.

7.3. Planificació didàctica.

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques d'entre les quals podríem assenyalar les visites a centres escolars, conferències, visionat de films, exposició de materials, treball en grup, estades, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar, a més, que des de l'assignatura de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques I, que consisteixen en dues setmanes de pràctiques en una escola, utilitzant tècniques d'observació que ajudin a descriure aspectes relatius a la vida d'un centre.

En el moment oportú es facilitarà bibliografia específica per a cada tema i, si s'escau, es distribuïran materials fotocopiats.

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació caldrà realitzar les activitats següents:

- Dues proves escrites.
- Treball i activitats individuals sobre els continguts del curs.
- Treball en grup sobre una temàtica relacionada amb el programa de l'assignatura que permeti relacionar teoria i pràctica.
- Es valorarà també la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúnez, S. i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Barnes, D. *De la comunicació al currículum*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1994.
- Calatayud, E.; Palanca, O. *L'avaluació a l'educació primària*. València: Octaedro, 1994.
- Carlson, J.; Thorpe, C. *Aprender a ser maestro*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Casanova, M.A. *Manual de evaluación educativa*. Madrid: La Muralla, 1995.
- Cela, J. *Amb lletra petita*. Barcelona: Ed. 62, 1996.
- Cela, J.; Palou, J. *Amb veu de mestre*. Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Coll, C. et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. i altres. *El currículum en el centro educativo*. Barcelona: ICE/Horsori, Barcelona, 1991.
- Elliott, J. *Práctica, ricerca i teoria en educació*. Edició a cura de J. Rué. Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Franch, J.; Darder, P.; Coll, C.; Pèlach, J. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Galton, M.; Moon, G. *Cambiar la escuela, cambiar el currículum*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*. Madrid: Morata, 1992.
- Novak, J.D.; Gowin, D.B. *Aprendiendo a aprender*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*. Barcelona: Graó, 1996.
- Rosales, C. *Didáctica. Núcleos fundamentales*. Madrid: Narcea, 1988.
- Rué, J. *El treball cooperatiu, l'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Saenz, O. (dir.). *Didáctica general. Un enfoque curricular*. Alcoi: Marfil, 1994.
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*. Madrid: Morata, 1994.
- Torrents, M. *Aprender a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La práctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.
- A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Bases Psicopedagògiques de l'Educació Especial

PROFESSORS: Manel Dionís COMAS i MONGAY
Jesús VALERO i GARCIA

Anual, 9 crèdits.

OBJECTIUS

- a) Conèixer els aspectes bàsics de l'escola oberta a la diversitat, comprensiva i inclusiva.
- b) Conèixer l'evolució de l'educació especial.
- c) Conèixer l'organització de l'educació dels estudiants amb necessitats educatives especials a Catalunya.
- d) Comprendre i emprar els conceptes i principis més habituals en Educació Especial.
- e) Conèixer les característiques de l'alumnat amb necessitats educatives especials i els recursos educatius existents.
- f) Emprar la bibliografia sobre l'educació especial i sobre la recerca en aquest camp.

CONTINGUTS

1. Diferències individuals i factors de diversitat en el marc escolar
  - 1.1 Les diferències individuals.
  - 1.2 Factors de diversitat en el marc escolar
  - 1.3 Perspectives en la consideració de les diferències individuals
  - 1.4 Model selectiu i model integrador d'atenció a la diversitat
2. L'Educació Especial en l'actual context educatiu.
  - 2.1 L'evolució de l'Educació Especial: de la segregació a la integració dels infants i joves discapacitats.
  - 2.2 Concepte actual d'Educació Especial:
    - Factors determinants d'una nova conceptualització de la diferència
    - El concepte de Necessitats Educatives Especials (NEE).
    - Principis bàsics de l'Educació Especial
    - Tendències actuals i futures de l'Educació Especial
    - L'Educació Especial en la legislació vigent a Catalunya
  - 2.3 L'escola per la diversitat: Escola comprensiva o inclusiva.
3. La investigació en Educació Especial
  - 3.1 Metodologia per a realitzar una investigació
  - 3.2 Dissenys i tècniques per a la recerca
4. L'atenció a l'alumnat amb NEE
  - 4.1 Identificació i valoració de les NEE
  - 4.2 Estratègies per a l'atenció a les NEE:
    - Estratègies metodològiques
    - Estratègies curriculars: les Adequacions Curriculars Individualitzades
  - 4.3 L'escolarització de l'alumnat amb NEE
  - 4.4 Recursos i serveis de suport per a l'atenció a l'alumnat amb NEE
  - 4.5 El paper de la família en l'atenció a l'alumnat amb NEE
5. L'atenció als alumnes amb NEE especials derivades de diferents trastorns
  - 5.1 L'educació de l'alumnat amb deficiència motòrica
  - 5.2 L'educació de l'alumnat amb deficiència auditiva
  - 5.3 L'educació de l'alumnat amb deficiència visual
  - 5.4 L'educació de l'alumnat amb deficiència mental

5.5 L'educació de l'alumnat amb trastorns emocionals

METODOLOGIA

Les sessions de treball combinaran les explicacions i comentaris del professor amb la visualització de vídeos i posterior anàlisi del contingut, i la realització d'activitats pràctiques – individuals i en grup – per part dels estudiants.

El llibre de referència al llarg del curs serà:

Sánchez, A. (1993): *Necesidades Educativas e intervención psicopedagógica*. Barcelona: PPU

AVALUACIÓ

Els elements d'avaluació seran:

1. Dues proves parcials eliminatòries al final de cada quadrimestre
2. La realització de treballs individuals i de grup
3. Participació a les classes: assistència a les classes i a les tutories, participació a les classes, aportació de material, aportació d'experiències, etc.

BIBLIOGRAFIA

- AAMP (1997): *Retraso mental. Definición, clasificación y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza Psicología.
- Bueno, M. (1994): *Discapacidad Visual*. Archidona, Málaga: Aljibe
- Defior, S. (1996): *Las dificultades de aprendizaje*. Archidona, Málaga: Aljibe
- Fortes, M. C. i Ferrer, A. (Coord.) (1996): *Bases psicológicas de la Educación Especial*. Valencia: Promolibro.
- Gallardo, M.V. i altres. (1994): *Discapacidad motórica*. Archidona, Málaga: Aljibe
- Giné, N.; Quinquer, D. (1995): La diversidad del profesorado ante la diversidad del alumnado, *Cuadernos de Pedagogía*, 238, 59-62
- Gisbert, J. (1985): *Educación Especial*. Madrid: Cincel.
- Illan, Núria. (1996): *Didáctica y organización en la Educación Especial*. Málaga: Aljibe
- Lane, H. (1984) *El niño salvaje de Aveyron*. Alianza Universidad.
- Mayor, J. (1989): *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya.
- Molina, S. (1994): *Deficiencia mental*. Archidona, Málaga: Aljibe
- Ochaita, F. (1988): *Aspectos cognitivos del desarrollo psicológico de los ciegos*. Madrid: MEC.
- Palacios, J. et al. (1990). *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Psicología.
- Polaino Lorente, A. et al. (1997): *El impacto del niño autista en la familia*. Pamplona: Rialp
- Puigdellívol, I. (coord.) (1993): *Necesitats Educatives Especials*. Vic: Eumo.
- Sanchez, A. I Torres, J.A. (1997) *Educación Especial. Una perspectiva curricular, organizativa y profesional*. Vols. I i II. Madrid: Pirámide.
- Silvestre, N. et al (1998): *Sordera, comunicación y aprendizaje*. Barcelona: Masson
- Tasinback, S (1999) *Curriculum para facilitar el aprendizaje a todos los estudiantes*. Madrid: Narcea

Llengua i Didàctica I

PROFESSORS: Josep FORNOLS i PUIGORIOL
Teresa PUNTÍ i JUBANY

Quadrimestral, 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Reflexionar sobre la llengua com a mitjà d'expressió, de comunicació i d'aprenentatge.

Observar, analitzar i produir diversos tipus de textos orals i escrits, especialment els de tipus expositiu i narratiu.

Introduir els aspectes bàsics i generals de l'ensenyament de la llengua i de la seva didàctica en el nostre marc nacional, cultural i lingüístic.

CONTINGUTS:

Primera Part

1. Introducció: Text i context:

1.1. Usos lingüístics i situacions comunicatives.

1.2. Emissor, objectius, funcions i destinatari/s del text.

1.3. Coherència i cohesió del text.

1.4. Text oral i text escrit.

1.5. Tipologia textual: característiques més rellevants dels diferents tipus de text. Els registres lingüístics.

1.6. El procés d'elaboració del text: la producció de les idees, la producció del text, les revisions.

1.7 Eficàcia del text: adequació, correcció i capacitat expressiva del llenguatge.

2. Pràctiques d'expressió oral i escrita

2.2. Text narratiu:

Observació i anàlisi de models.

Redacció de textos breus. Notícia, crònica, anècdota, acudit, nota biogràfica.

Adaptació lingüística, estructural i argumental d'un conte o cançó a partir de la versió original.

Activitat individual: Creació i exposició oral d'un conte elaborat a partir d'alguna de les tècniques descrites per G. Rodari a *Gramàtica de la fantasia*.

2.3. Text expositiu:

Observació i anàlisi de models

Redacció de textos breus: resum, definició, informe, recensió breu.

Elaboració i redacció d'un treball acadèmic.

Segona part:

1. Introducció: societat, escola i aprenentatge de llengües:

Llengua i realitat social, aspectes psicolingüístics i organitzatius de l'ensenyament escolar de la llengua: aprenentatge natural i escolar de la L1 i de la L2, l'escola i el desenvolupament de les habilitats lingüístiques i comunicatives; aspectes de la situació sociolingüística actual; la immersió lingüística; ensenyament i aprenentatge del castellà i de les llengües estrangeres.

2. Descripció dels aspectes bàsics dels sistemes fonètic, morfològic, sintàctic, lèxic i semàntica de la llengua catalana. El contrast lingüístic entre el català i el castellà. La variació lingüística.

3. Aspectes de didàctica de la llengua:

Programació general de l'àrea de llengua: ús i comunicació / treball sistemàtic. Objectius, components i característiques.

METODOLOGIA:

S'exigirà un domini normatiu i instrumental suficient de la llengua. Per aquesta raó es farà una prova de normativa a començaments del curs i en cadascun dels períodes d'exàmens; haver superat aquesta prova és un requisit indispensable per a poder ser avaluat d'aquesta assignatura.

Caldrà fer un treball d'observació i anàlisi de l'expressió oral en català L2 per part d'estudiants en edat escolar. Les característiques seran concretades a l'inici del curs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de cadascuna de les 2 parts del curs es farà tenint en compte les activitats de classe i els treballs de grup i individuals que s'hi demanaran. Hi haurà a més una prova final.

BIBLIOGRAFIA:

Primera part:

Mireu la bibliografia de l'assignatura *Taller de Tècniques d'expressió oral i escrita* (llengua estrangera).

Segona part:

- Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. 2 Vol. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- ADC. *Vocabulari bàsic infantil i d'adults*. Barcelona: Bibliograf, 1975.
- Artigal, J. M. *La immersió lingüística a Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Artigal, J. M. i altres. *Com fer descobrir una nova llengua*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Badia, D.; Vila, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Badia, D. i altres. *Contes per fer i refer. Recursos per a la creativitat*. Barcelona: Graó, 1985.
- Bernal, M.C.; Codina, F.; *Models d'exercicis per a treballar amb el diccionari*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Camps, A, et al. *Jocs de llenguatge II. Jocs d'expressió*. Barcelona: Teide, 1985.
- Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Camps, A.; Colomer M.T., *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
- Cassany, D. *Descriure, escriure*. Barcelona: Empúries, 1989.
- Cassany, D. i altres. *La correcció del treball escrit*. Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Cassany, D. i altres. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1993.
- Cassany, D. *Reparar l'escriptura..* Barcelona: Graó, 1993.
- Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.
- Castellanos, J. *Llengua i variació*. Barcelona: Oikos-Tau, 1993.
- Codina, F.; Fargas A. *Proposta de classificació dels errors d'ortografia*. Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Coromina, E. *Pràctiques d'expressió i comunicació*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Cuenca, M. J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.
- Diversos autors, *Llengua i ensenyament*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Disseny Curricular. Ensenyament primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 1993.
- Escola Catalana XXV*, novembre 1992, n. 274 (Monografia dedicada a l'immersió).
- Galí, A. *L'ensenyament de l'ortografia als infants*. Barcelona: Barcino, 1971.
- Galí, A. *Introducció a la gramàtica*. Barcelona: Proa, 1997.
- Galí, A. *La mesura objectiva del treball escolar*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Joan i Marí, B. *Llengua estàndard i ensenyament*. Barcelona: Oikos-Tau, 1993.
- López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*. Barcelona: Laia, 1976.
- Perspectiva escolar*, 1988 novembre, n. 129.
- Steinberg D. *An introduction to psycholinguistics*. New York: Longman, 1993
- Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.

Comunicació Audiovisual

PROFESSOR: Miquel PÉREZ i MAS

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

Fins fa ben poc els nens i nenes rebien la major part de la informació en el marc familiar. Actualment, però, els nens viuen envoltats d'una gran quantitat d'estímul audiovisuals i quan arriben a l'escola tenen ja una considerable experiència com a consumidors d'audiovisuals. A més, els mitjans audiovisuals unifiquen gustos, condicionen comportaments i potencien impulsos d'imitació, de consum... Cal doncs acostumar els alumnes a rebre i processar correctament aquest cabal informatiu perquè sigui assumit amb llibertat, és a dir, d'una manera intel·ligent i crítica. Aquesta assignatura pretén introduir els futurs mestres en la comprensió dels mitjans de comunicació que vehiculen els seus missatges a través de les imatges i els sons.

OBJECTIUS:

- Motivar el futur ensenyant en la utilització i l'anàlisi dels mitjans audiovisuals.
- Introduir els estudiants en el coneixement del llenguatge i la tecnologia dels mitjans audiovisuals.
- Conèixer els recursos tecnològics audiovisuals més utilitzats en l'ensenyament i la seva explotació didàctica.

CONTINGUTS:

1. Realitat, representació i comunicació.
2. Lectura i anàlisi d'imatges:
  - 2.1. Elements bàsics de la imatge: punt, línia, forma, llum, color, enquadrament, composició, temps, so i text.
  - 2.2. Característiques bàsiques de la imatge: propostes metodològiques per a la lectura de missatges audiovisuals.
3. Els mitjans icònics:
  - 3.1. Els mitjans iconicoestàtics: història, tecnologia i llenguatge de la fotografia.
  - 3.2. Els mitjans iconocinètics, el cinema: tecnologia del cinema. Formació i desenvolupament del llenguatge cinematogràfic. Estructura i organització de la producció cinematogràfica. El cinema, fenomen industrial.
  - 3.3. Els mitjans iconocinètics electrònics: història i tecnologia de la televisió. Estructura d'un estudi de televisió i fases de la producció de programes. El vídeo, apèndix televisiu. Tecnologia i llenguatge videogràfics. El llenguatge electrònic.
4. Didàctica i recursos audiovisuals:
  - 4.1 El retroprojector, el projector de cossos opacs i el projector de diapositives.
  - 4.2 El vídeo, eina d'observació, de pas i de creació.
  - 4.3 Noves tecnologies optoelectròniques i telemàtiques.

AVALUACIÓ:

Continuada a través de l'assistència activa a les classes, per mitjà de petits treballs que s'aniran proposant al llarg del curs i algunes proves parcials.

BIBLIOGRAFIA:

Aparici, R.; García, A.; Valdívia, M. *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.

- Dondis, D. A. *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1976.
- Ferrés, J.; Bartolomé, A.R. *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
- Font, D. *El poder de la imagen*. Barcelona: Salvat, 1981.
- Fontcuberta, J. *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Gubern, R. *Historia del cine*. 2 vols. Barcelona: Lumen, 1973.
- Gubern, R. *Mensajes icónicos en la cultura de masas*. Barcelona: Lumen, 1974.
- Gubern, R. *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*. 2a ed. Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
- Mallas, S. *Vídeo y enseñanza*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1985.
- Martínez Abadía, J. *Introducción a la tecnología audiovisual. Televisión, vídeo, radio*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
- Pardo, J. R. *Esto es televisión*. Barcelona: Salvat, 1982.
- Pérez, M. *Diccionari dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Ramírez, J. A. *Medios de masas e historia del arte*. Madrid: Cátedra, 1976.
- Ratzke, D. *Manual de los nuevos medios. El impacto de las tecnologías en la comunicación del futuro*. Barcelona: Gustavo Gili, 1986.
- Roda, F. J.; Beltran, R. *Información y comunicación, los medios y su aplicación didáctica*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.
- Romaguera, J. et al. *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Soler, L. *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.
- Sougez, M. L. *Historia de la fotografía*. 4a. ed. Madrid: Cátedra, 1991.

Fonaments Informàtics i Audiovisuals

PROFESSORES: Marta MARIMON i MARTÍ
Montserrat CASAS i CASACUBERTA
M. Dolors ANTON i SOLÀ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura, que consta d'1,5 crèdits de teoria i 3 de pràctica, és bàsicament una introducció-aprofundiment en el maneig de l'ordinador i en el domini tècnic dels recursos informàtics descrits en els continguts. Els coneixements teòrics d'informàtica es redueixen a aquelles nocions bàsiques imprescindibles, ja que es pretén que l'estudiant passi la major part del temps treballant directament amb l'ordinador. Tampoc no s'aprofundeix en l'aplicació dels recursos informàtics a les diverses àrees del Disseny Curricular d'Educació Infantil i Primària, cosa que ja es fa des d'altres assignatures de la carrera de Mestre.

Hom treballa a partir de dossiers per tal que cada estudiant pugui anar al seu ritme i el professor pugui fer la feina de supervisió i assessorament de manera òptima. A part de les sessions de treball, és aconsellable que l'estudiant practiqui lliurement amb l'ordinador per consolidar els coneixements adquirits. També es pretén que apliqui els recursos informàtics apresos en la realització de tasques diverses fora de l'assignatura de Fonaments Informàtics.

OBJECTIUS:

1. Adquirir la capacitat de treballar pràcticament amb l'ordinador.
2. Adquirir uns coneixements teòrics bàsics sobre el que és un sistema informàtic i com funciona.
3. Adonar-se i tenir consciència de les facilitats que l'aplicació de l'eina informàtica comporta per a diverses tasques tant de la carrera de Mestre com de l'exercici de la docència del mestre d'ensenyament primari.

CONTINGUTS:

1. Nocions teòriques bàsiques d'informàtica:
  - 1.1. Elements bàsics de maquinari i programari.
  - 1.2. Estructura d'un sistema informàtic.
  - 1.3. Funcionament d'un ordinador.
2. L'entorn operatiu Windows 95:
  - 2.1. Elements de la pantalla de treball.
  - 2.2. Accions sobre les finestres.
  - 2.3. L'explorador del Windows
3. El processador de textos Word 6.0:
  - 3.1. Accions sobre els documents.
  - 3.2. Aspecte i format del text.
  - 3.3. Tabuladors i sagnia.
  - 3.4. Encapçalaments i peus de pàgina.
  - 3.5. Taules.
  - 3.6. Columnes periodístiques.
  - 3.7. Inserir imatges i símbols.
  - 3.8. La barra de dibuix.
  - 3.9. Plantilles i formularis.
  - 3.10. Combinar correspondència.

AVALUACIÓ:

Per aprovar l'assignatura caldrà superar una prova individual que es farà al final del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

L'enfocament que es dona a l'assignatura i la ràpida evolució que segueixen les publicacions informàtiques fan aconsellable que la bibliografia es lliuri en el moment de començar el curs, per tal d'adaptar-la a les darreres novetats editorials.

Expressió Plàstica i Musical a l'Educació Especial I

PROFESSOR: Josep VERNIS i BURÉS

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

Donar a conèixer tècniques, procediments, eines i materials que juntament amb els conceptes bàsics de la matèria permetin d'utilitzar la plàstica com un llenguatge. Es realitzaran dues o tres xerrades fetes per especialistes sobre temàtiques concretes de l'Educació Especial.

CONTINGUTS:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:
  - 1.1. Elements bàsics: l'espai i el pla.
  - 1.2. L'espai com un tot i el pla com a límit.
  - 1.3. Límits d'espai.
  - 1.4. Plans horitzontal, inclinat i vertical.
2. El punt:
  - 2.1. El punt com a element mínim gràfic.
  - 2.2. El punt en l'espai.
  - 2.3. El punt sobre el pla.
  - 2.4. Qualitat expressiva del punt.
  - 2.5. Experimentació del punt sobre diferents suports amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.
  - 2.6. Anàlisi posterior per arribar a conclusions sobre les possibilitats dels diferents suports (precís, rígid, dúctil, flexible...).
3. La línia:
  - 3.1. Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
  - 3.2. La línia en l'espai.
  - 3.3. La línia sobre el pla.
  - 3.4. Capacitat expressiva de la línia: en si mateixa o en funció de la narrativa.
  - 3.5. Exercicis de línies.
  - 3.6. Divisió dels límits de l'espai.
  - 3.7. Línies tancades.
  - 3.8. Lectura de formes. (contorn, entorn).
  - 3.9. Exercicis.
4. El color:
  - 4.1. Descomposició de la llum: prisma òptic. Tricromia.
  - 4.2. Color matèria (pigmentació).
  - 4.3. Colors primaris.
  - 4.4. Gammes cromàtiques.
  - 4.5. Exercicis sobre les gammes cromàtiques.
  - 4.6. Comportament dels colors.
  - 4.7. Exercicis de gradació del color (valors).
  - 4.8. Colors càlids. Colors freds.
  - 4.9. Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.
  - 4.10. Anàlisi del contrast cromàtic.

5. Composició:

- 5.1. Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
- 5.2. Simetries o asimetries.
- 5.3. Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
- 5.4. Exercicis de composició a partir de les experiències obtingudes en el control de l'expressivitat de la línia.
- 5.5. Composició de línies que divideixen el límit d'espai.
- 5.6. Composició de formes tancades (contorn i entorn).
- 5.7. El ritme en la composició.
- 5.8. Elements que configuren el procés en el dibuix: anotació, esquema, encaix i esbós.

6. La matèria:

- 6.1. Possibilitats expressives de la matèria.
- 6.2. Textures.
- 6.3. Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4. Imitació de matèries i textures.
- 6.5. Composició de textures.

7. El volum:

- 7.1. Volums en l'espai.
- 7.2. Incidència de la llum.
- 7.3. El buit com a volum inferior.
- 7.4. Volums sobre el pla amb incidència de la llum (ombres-clarobscur).
- 7.5. Volums geomètrics sobre el pla.
- 7.6. Aplicació de gradacions de color per aconseguir aspectes de volum.

8. Proporcions:

- 8.1. Dimensió.
- 8.2. Relació de dimensió.
- 8.3. Mòdul.
- 8.4. Modulació de l'espai-modulació del pla.
- 8.5. La figura humana.

9. Perspectiva:

- 9.1. Concepte de distància.
- 9.2. Exercicis de perspectiva per proporció-situació a diferents plans.
- 9.3. Exercici de perspectiva amb límits de fuga (perspectiva paral·lela i cònica).
- 9.4. Exercici de perspectiva mitjançant el color (sensació de profunditat).

10. Temps:

- 10.1. Aspectes seqüencials.
- 10.2. La seqüència: per mutació (modificacions), per dimensions (creixement i decreixement), per quantitat (divisió), per color (intensitats).
- 10.3. La seqüència subjecte a una narrativa (guió literari).
- 10.4. El *flash-back* (present-passat).
- 10.5. El *zoom* (aproximació).

AVALUACIÓ:

Es realitzaran exercicis a partir de les propostes fetes de cada un dels conceptes que figuren en el programa. La nota final serà la mitjana de totes les notes obtingudes a partir de l'acceptació de tots els exercicis.

BIBLIOGRAFIA:

Argan, G. C. *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.

- Dondis, D. A. *La sintaxi de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Fabris, G. *Color (Proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
- Frederiksen, N. *Libros del Arlequín*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1986.
- Maltese, C. *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
- Munari, B. *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
- Panofski, E. *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
- Pedrola, A. *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
- Read, H. *Historia de la pintura moderna*. Barcelona: Ediciones del Serbal, 1984.
- Rudolf, A. *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
- Russ, S. *Tratado de serigrafía artística*. Barcelona: Blume, 1972.

Matemàtica i la seva Didàctica

PROFESSORS: M. Antònia CANALS i TOLOSA

Pau CASAÑAS i XURIACH

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'assignatura consta de 3 crèdit teòrics i 1,5 de pràctics. La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics, segons els continguts de conceptes, que es treballen seqüencialment al llarg del curs. Cada bloc es treballa en tres fases: 1) aprofundiment teòric; 2) anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a Primària i objectius que s'han d'assolir; 3) observació del nivell de Primària on es treballa cada contingut i per què (dificultat, necessitat de prèvies, connexions amb altres continguts...). Pel que fa a la metodologia, es combinaran les exposicions del professor, la resolució d'exercicis i la posada en comú de recerques i programacions elaborades pels estudiants individualment o en petit grup.

OBJECTIUS:

1. Aconseguir de l'estudiant un domini dels continguts bàsics de Matemàtiques que formen part del Currículum que correspon als seus futurs estudiants.
2. Donar a conèixer el contingut de l'àrea de Matemàtica del Disseny Curricular d'Educació Primària pel que fa a 1r i 2n nivell de concreció.
3. Presentar les nocions bàsiques de Didàctica de la Matemàtica, en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS:

1. Nombres naturals:
  - 1.1. Aspectes conceptuals. Nombre cardinal i ordinal. Nocions bàsiques d'ordre i de quantitat.
  - 1.2. Operacions: algorismes i propietats.
  - 1.3. Descomposicions i càlculs.
  - 1.4. Càlcul mental.
  - 1.5. Ús de la calculadora a l'escola.
2. Nombres fraccionaris i decimals:
  - 2.1. Aspectes conceptuals.
  - 2.2. Interpretacions d'una fracció. Expressió plàstica i gràfica.
  - 2.3. Relacions amb fraccions.
3. Iniciació a l'estadística de combinatòria i la probabilitat.
  - 3.1. Els principals paràmetres estadístics.
  - 3.2. Gràfiques, taules i diagrames.
  - 3.3. Els experiments aleatoris.
4. Magnitud i mesura:
  - 4.1. Aspectes conceptuals.
  - 4.2. Etapes en la didàctica de la mesura
  - 4.3. Sistemes de mesures regulars i irregulars. Pràctica de la mesura a l'escola.
5. Figures i relacions geomètriques:
  - 5.1. Figures en 1, 2 i 3 dimensions i els seus elements.
  - 5.2. Classificació de figures i cossos geomètrics.
  - 5.3. Iniciació a les transformacions geomètriques.

AVALUACIÓ:

A mig quadrimestre es farà una prova escrita parcial alliberadora de matèria; aquells que la superin, a la convocatòria final només hauran d'examinar-se de la segona meitat de l'assignatura.

Cal haver aprovat cadascuna de les dues meitats per a poder obtenir la nota mitja.

BIBLIOGRAFIA:

- Antoniano, E. *Geometria para qué? Geometria intuitiva I*. Mèxic: Limusa, 1984.
- Boyer, C. *Historia de las Matemáticas*. Madrid: Alianza Editorial, 1986.
- Canals, M. A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Cascallana, M. T. *Iniciación a la Matemática. Materiales y recursos*. Bilbao: Santillana, 1988.
- Dienes, Z. P. *La Lógica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972.
- Disseny Curricular. Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Diversos Autors, *Matemáticas: Cultura y aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1991.
- Fisher, R.; i Vince, A. *Investigando las Matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Gimenez, J.; Gironde, T. *Càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Grup Almosta. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la Matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Grup Zero. *La mesura i els nombres*. Barcelona: Vicens Vives, 1985.
- Grup Zero. *Retrobem el món de la Geometria. Geometria elemental I*. Barcelona: ICE UAB, 1983.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Viso, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Vallès, J. *Matemàtiques al Cicle Inicial*. Rosa Sensat, dossiers, 1984.

Educació Física per a Alumnes amb Necessitats Educatives Especials

PROFESSOR: Joan ARUMÍ i PRAT

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer el marc institucional i legal en el qual es desenvolupa l'Educació Física a l'Escola.
- Promoure actituds favorables a una concepció educativa que valori l'activitat física com a instrument per a la formació integral de la persona.
- Proporcionar als estudiants els coneixements bàsics per poder atendre les Necessitats Educatives especials que pugui presentar qualsevol alumne d'Educació Física de l'Etapa Primària.

CONTINGUTS:

1. Teòrica de l'Educació Física:
  - 1.1. Paper de l'Educació Física en la societat actual.
  - 1.2. Concepció històrica de l'Educació Física i principals corrents.
  - 1.3. Incidència de l'Educació Física en els àmbits d'acció educativa.
2. L'Educació Física en el panorama educatiu actual:
  - 2.1. La LOGSE. Regulació de l'E. F. a l'escola.
  - 2.2. L'Educació Física al Disseny Curricular de l'Ensenyament Primari i el tractament de la diversitat.
  - 2.3. Situació actual de l'Educació Física a l'Escola. Perspectiva de futur.
3. Teoria i pràctica dels continguts de l'Educació Física:
  - 3.1. Capacitats perceptivomotrius:
    - 3.1.1. Control i consciència corporal.
    - 3.1.2. Organització de l'espai i el temps.
  - 3.2. Habilitats coordinatives:
    - 3.2.1. Habilitats motrius bàsiques.
    - 3.2.2. Habilitats motrius específiques.
  - 3.3. Capacitats condicionals:
    - 3.3.1. Síndrome general d'adaptació.
    - 3.3.2. Capacitats físiques bàsiques.
  - 3.4. Expressió i comunicació a través del cos:
    - 3.4.1. Formes d'expressió corporal.
    - 3.4.2. Importància educativa de l'expressió corporal.
  - 3.5. El joc:
    - 3.5.1. Teories i classificació.
    - 3.5.2. Del joc lliure al joc codificat.
    - 3.5.3. Del joc a l'esport.
4. Activitats físiques i grups específics:
  - 4.1. Blocs de continguts del DCB i la seva adaptació segons les diferents necessitats educatives especials:
    - 4.1.1. Disminució física.
    - 4.1.2. Disminució psíquica.
    - 4.1.3. Disminució sensorial.
    - 4.1.4. La inadaptació social.
  - 4.2. Activitats integradores, específiques i de sensibilització.
  - 4.3. L'esport federat.

4.4. El lleure.

4.5. Barreres arquitectòniques i instal·lacions esportives escolars.

METODOLOGIA:

Els continguts dels temes teòrics es desenvoluparan a l'aula i els temes pràctics al gimnàs. A cada sessió pràctica es farà l'exposició teòrica per tal de fonamentar més sòlidament els aprenentatges experimentals.

Habitualment es comentaran textos, lectures i documents audiovisuals que ajudin a reflexionar sobre els temes tractats.

AVALUACIÓ:

– Prova escrita sobre els continguts del programa.

– Treballs realitzats a l'entorn dels blocs temàtics.

– Assistència a les classes pràctiques (mínim 75%).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia general:

Amicale Eps, *El niño y la actividad física*. Barcelona: Paidotribo, 1986.

Bantula, J.; Busto, C.; Carranza, M. *11 Propostes per a l'Educació Física*. Barcelona: Guix, 1990.

Blazquez, D. *Avaluar en Educació Física*. Barcelona: Inde, 1990.

Blazquez, D. *Iniciación a los deportes de equipo*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.

Cagigal, J. M. *Cultura intelectual y cultura física*. Buenos Aires: Kapeluz, 1979.

Disseny Curricular Base de l'Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.

Lagardera, F. *Educación Física en el ciclo medio: teoría y práctica*. Barcelona: Paidotribo, 1987.

Lleixa, T. *La educación física en preescolar y ciclo inicial*. Barcelona: Paidotribo, 1987.

Le Boulch, J. *La educación por el movimiento en la edad escolar*. Buenos Aires: Paidós, 1982.

Mosston, M. *La enseñanza de la Educación Física*. Buenos Aires: Paidós, 1982.

Sanchez-Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la EF y el Deporte*. Madrid: Gymnos, 1986.

Diversos Autors, *La educación física en el Ciclo medio (8 a 11 años)*. Barcelona: Paidotribo, 1987.

Bibliografia Específica:

Almonacid, V.; Carrasco, M. J. *El juego en los niños ciegos y deicientes visuales*. Madrid: ONCE, 1989.

Activitats físiques adaptades, projecció de futur. Barcelona: INEFC, 1989.

Botella, E. *L'esport i la paràlisi cerebral*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Conselleria de Benestar Social, 1992.

Cantavella i altres. *Introducción al estudio de las estereotipias en el niño ciego*. Barcelona: ONCE, 1992.

Comité Olímpico Español. *Deportes para minusválidos físicos, psíquicos y sensoriales*. Madrid: COE, 1994

Diversos Autors. *Actividades deportivas y de ocio para minusválidos psíquicos*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1988.

Diversos Autors. *El deporte del deficiente visual*. Madrid: UNED, 1984.

Diversos Autors. *Treballem la diversitat*. (Vols. I i II). Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990.

Carta Europea de deporte para todos: personas minusválidas. Madrid: Inerser, 1988.

Kiphard, E. *Insuficiencias de movimiento y coordinación en minusválidos psíquicos*. Madrid: Gymnos, 1988.

Linares, P. *Fundamentos psico-evolutivos de la EF Especial*. Granada: Universidad de Granada, 1993.

Lucerna, R.M. i altres. *Juego simbólico y deficiencia visual*. Madrid: ONCE, 1992.

Sanchez, M.; Marin, F. *Educación física y deportes para minusválidos psíquicos*. Madrid: Gymnos, 1988.

Zambrana, J. M. *La educación física y las disminuciones psíquicas*. Madrid: Alhambra, 1986.

Psicologia Evolutiva

PROFESSORA: Anna PUJOL i COSTA

Quadrimestral. 4,5 crèdits

INTRODUCCIÓ:

L'objectiu general de l'assignatura és conèixer com i quins són els canvis que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència.

Es tracta d'aconseguir una comprensió de les parts que componen la globalitat de l'ésser humà, des de les emocions i sentiments a les conductes i pensaments, en cadascuna de les etapes. Es procurarà destacar de manera específica i integradora àmbits com el llenguatge, la socialització, l'afectivitat, la psicomotricitat i la intel·ligència.

L'enfocament que es donarà a l'assignatura parteix d'una visió contextualitzadora i interaccionista del desenvolupament; és a dir, un enfocament biopsicosocial.

També es procurarà establir lligams funcionals i d'aplicabilitat entre la psicologia del desenvolupament i el marc educatiu, i la facilitació de la capacitat d'anàlisi i d'observació dels comportaments.

CONTINGUTS:

1. Introducció a la Psicologia Evolutiva:
  - 1.1. Introducció històrica.
  - 1.2. Característiques del desenvolupament.
  - 1.3. Factors que incideixen en el procés de desenvolupament-aprenentatge.
  - 1.4. El paper de la cultura i l'educació.
  - 1.5. Objectius maduratius.
2. Teories sobre el desenvolupament:
  - 2.1. Teoria psicoanalítica: Freud, Spitz, Erikson.
  - 2.2. Teories conductistes: Watson, Pavlov, Thorndike, Skinner, Bandura.
  - 2.3. La teoria historicocultural de Vigotski.
  - 2.4. La teoria psicogenètica de Piaget.
  - 2.5. La teoria sociogenètica de Wallon.
  - 2.6. La teoria madurativa de Gessell.
  - 2.7. La psicologia de la Gestalt: Wertheimer, Köhler i Koffka.
3. El desenvolupament abans del naixement:
  - 3.1. Els inicis de la vida.
  - 3.2. La conducta fetal.
  - 3.3. Sensacions prenatales.
4. La lactància (0-1 anys):
  - 4.1. Comportament reflex.
  - 4.2. Desenvolupament psicomotor.
  - 4.3. Activitats cognitives.
  - 4.4. Conducta emocional i social.
5. La infància dels 2 als 3 anys:
  - 5.1. Desenvolupament físic motor.
  - 5.2. Les activitats mentals i lingüístiques.
  - 5.3. Conducta emocional i social.
6. La infància dels 4 als 6 anys:

- 6.1. Desenvolupament físic i motor.
- 6.2. Activitats cognitives i verbals.
- 6.3. Conducta emocional i social.
- 6.4. Característiques de l'activitat lúdica i productiva.
- 7. La infància mitjana dels 6 als 10 anys:
  - 7.1. Desenvolupament físic i motor.
  - 7.2. Modificacions estructurals de les funcions cognitives i verbals.
  - 7.3. Conducta emocional, social i moral.
  - 7.4. Desenvolupament psicosexual.
  - 7.5. Característiques de les activitats.
- 8. La preadolescència, dels 11 als 14 anys:
  - 8.1. Canvis fisiològics.
  - 8.2. Canvis cognitius.
  - 8.3. Afectivitat i socialització.
  - 8.4. Desenvolupament psicosexual.
  - 8.5. Interessos i actituds.
- 9. Observació i educació:
  - 9.1. Metodologia en Psicologia Evolutiva.
  - 9.2. Estratègies d'investigació.
  - 9.3. Escales observacionals del desenvolupament.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es durà a terme mitjançant proves escrites, comentaris i recensions de textos i activitats sobre el contingut del programa. Al mateix temps es valorarà la participació activa en la dinàmica de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Ajuriaguerra, J. de. *Manual de Psiquiatria Infantil*. Barcelona: Toray-Masson, 1983.
- Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.
- Coll, C.; Marchesi, A.; Palacios, J. (comps.) *Desarrollo psicológico y Educación, I. Psicología Evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.
- Corkille Briggs, D. *El niño feliz. Su clave psicológica*. Barcelona: Gedisa, 1991.
- Delval, J. *Crece y pensar*. Barcelona: Paidós, 1989.
- Freud, A. *Psicoanàlisi per a pedagogs*. Vic: Eumo Editorial, 1990.
- Marchesi, A.; Carretero, M.; Palacios, J. *Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1983.
- Martí, E. *Psicología Evolutiva. Teorías y ámbitos de Investigación*. Barcelona: Anthropos, 1991.
- Maslow, A. *El hombre autorrealizado. Hacia una psicología del ser*. Barcelona: Kairós, 1991.
- Osterrieth, P. *Psicología Infantil*. Madrid: Morata, 1991.
- Thang-Thong. *Los estadios del niño en la psicología evolutiva. Los sistemas de Piaget, Wallon, Gessell y Freud*. Madrid: Pablo del Río, 1981.
- Tonucci, F. *L'infant i nosaltres*, Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Triadó, C. (coord.) *Psicología Evolutiva*. Vic: Eumo Editorial, 1993.

Teories i Institucions Contemporànies d'Educació

PROFESSORS: Eulàlia COLLELLDEMONT i PUJADAS

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

La finalitat del programa de Teoria i Institucions Contemporànies de l'Educació és formar els estudiants de mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants que han sorgit al llarg de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions i els seus agents.

CONTINGUTS:

1. Introducció.
  - 1.1. Aproximació als conceptes d'educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
  - 1.2. Els components d'una proposta educativa: finalitats, mode, pràctica, comunitat educativa, límits.
2. L'educació a l'època contemporània.
  - 2.1. La invenció moderna del subjecte.
  - 2.2. La societat com a referent pedagògic.
  - 2.3. La institucionalització de l'educació. Educació formal, educació no formal i educació informal.
3. Els antecedents de la pedagogia contemporània.
  - 3.1. El naturalisme.
  - 3.2. El positivisme.
  - 3.3. L'idealisme.
4. Els corrents pedagògics contemporanis.
  - 4.1. L'experimentació i la pedagogia activa.
  - 4.2. La pedagogia com a ciència de l'esperit.
  - 4.3. La pedagogia marxista.
  - 4.4. Les pedagogies antiautoritàries.
  - 4.5. El moviment de la desescolarització.
5. La pedagogia en aquest final de segle.
  - 5.1. La crisi de la modernitat i l'educació.
  - 5.2. Les noves tendències pedagògiques.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professorat, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

b) Treball en grup:

Es tracta de fer un treball a partir de la lectura d'una obra pedagògica contemporània seguint les orientacions que es donaran a la classe. El treball consisteix en la redacció d'un informe escrit i en la realització d'una exposició oral a classe basada en un esquema.

c) Treball individual:

Es tracta de redactar un assaig (6-8 pàgs.) sobre la pregunta: "Què és l'educació?" a partir de les explica-

cions, materials i lectures treballats a l'assignatura.

d) Comentari de text:

El dia assenyalat en la convocatòria d'exàmens caldrà realitzar un comentari a partir d'un text.

e) Horari de tutories i consulta:

És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant/a hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels dos treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball...

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Participació en les activitats de l'assignatura.....	2
-Treball de grup (informe escrit i exposició oral).....	3
-Treball individual escrit	3
-Comentari escrit	2
-Total	10

La suma només es farà quan els quatre apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA:

Avanzini, G. *La pedagogía del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.

Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 Vols. Barcelona: Herder, 1985.

Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 Vols. Madrid: Dykinson, 1984 / 1986.

Colom, A. J.; Mèlich, J. C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.

Colom, A. J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.

Delgado, B (dir.) *Historia de la Educación en España y América*. 3 Vols. Madrid: SM, 1992, 1993 i 1994.

Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.

Faure, E. i altres. *Aprender a Ser*. Madrid: Alianza / UNESCO, 1985.

Fullat, O. *Filosofías de la educación*. Barcelona: Paideia - CEAC, 1992.

Houssaye, J. (dir.) *Quinze pedagogs. La seva influència, avui*. Barcelona: UOC / Proa, 1995.

Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.

Puig, J. M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.

Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.

Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.

Expressió Musical

PROFESSOR: Jaume AYATS i ABEYÀ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer teòricament i pràctica –i sempre des de la perspectiva didàctica– els principis més bàsics dels codis de què se serveix la música. Accedir a un coneixement pràctic, mínim però substancial, de la música del nostre país. Donar als estudiants de l'assignatura l'oportunitat, amb aquesta pràctica, de prendre consciència de l'existència de la seva veu, de la probable presència de mancances en l'expressió cantada i de la possibilitat de correcció.
- Aturar-se a reflexionar personalment, i a compartir la reflexió, sobre la importància de la música per a la persona i per a la societat, per tal d'adquirir-ne criteris contrastats, fonamentats i operatius.
- Analitzar i situar correctament, tant des del punt de vista individual com professional, els valors culturals i artístics de la nostra música, els de comunicació personal i comunitària, els didàctics i els pedagògics.

CONTINGUTS:

1. Coneixement per la pràctica dels elements més bàsics del Llenguatge Musical. Implicacions didàctiques.

Repertori:

- 1.1. Signes generals i llur significat: Pentagrama. Claus. Indicador de compàs. Notes i pauses. Significació del disseny de les notes; els seus noms i el seu origen. Barres de compàs.
- 1.2. Aspectes rítmics: La pulsació/el temps com a mesura-patró de la durada dels sons. Significació rítmica de les notes i de les pauses; relacions; les figures naturals bàsiques d'estructura binària (rodones, blanques, negres, corxeres i semicorxeres). Els puntets aplicats a les figures. Les agrupacions més elementals i usuals. El treset. Lectura i escriptura.
- 1.3. Aspectes mètrics: Els accents en la música i en la llengua parlada. Les alternances mètriques bàsiques: el compàs. Coneixement pràctic dels compassos simples 2/4, 3/4, i 4/4 (noció del compàs de 6/8). Els accents en les fórmules rítmiques.
- 1.4. Aspectes melòdics: Situació de les notes en el pentagrama. Existència dels intervals. Coneixement dels intervals bàsics (3a, 2a, 5a, 8a...) a través del cant de cançons. Reconeixement, imitació i reproducció. Les alteracions. Coneixement molt esquemàtic, i sobretot auditiu, de les estructures tonals i alguna de les seves funcions. Lectura i escriptura.
- 1.5. Coneixement a través del cant en comú d'un repertori de cançons, tradicionals catalanes i d'altres, prou significatiu des del punt de vista cultural i també tenint present la futura professió dels estudiants. Comentari i situació puntual de cada cançó. Educació de la veu: principis bàsics. Treball d'interpretació, de matisos estètics i de flexibilitat de veu.

2. Música, Cultura i Societat:

2.1. Presència de la música en la societat.

2.1.1. Nocions de caire teòric:

Quina presència té la música en el nostre entorn. Quina funcionalitat se li atribueix. Quin tractament se li dona. Quina importància se li reconeix en la vida sobretot cultural de la nostra societat. Quina missió se li confia, individualment i socialment, segons els pobles i les cultures. Treball-resum.

2.1.2. Pràctica:

a) Aportar experiències observades directament, viscudes, referenciades, etc. (gràfiques, textuals, testimonials...), tant si són personals com no, sobre qualsevol manifestació de caràcter

musical –no simplement sonora– en la societat actual.

b) Posada en comú: presentació, ordenació i aclariments sobre el material aportat.

c) Treball-resum: conclusions escrites i raonades, i elaborades personalment.

3. Música: Projectió didàcticopedagògica:

3.1. Repàs esquemàtic dels valors pedagògics i didàctics de la música:

3.1.1. Nocions de caire teòric:

1) Facultats psíquiques i físiques principals de la persona que la música sol activar coordinadament des del moment de la seva creació fins a la seva darrera manifestació. Reflexió particular sobre la contribució de la música en el desenvolupament harmònic de totes aquestes facultats en l'educand.

a) Àrea psíquica: àmbit de la creació; àmbit dels conceptes; àmbit de la lògica; àmbit de les opcions i volicions; àmbit de les sensacions; àmbit de les emocions.

b) Àrea corporal: els sentits; la veu; el silenci i el so físics; la motricitat i l'eurítmia; el domini i la llibertat corporals.

c) Àrea social: l'expressivitat; la convivència; la comunicació; la compenetració; la comprensió; la participació; la cooperació.

2) Repàs general i puntual de detalls significatius de la incidència de les cançons tradicionals del nostre país en l'educació global de la persona i de la comunitat.

a) Cançons de bressar, cantarelles i moixaines, cançons per jugar i per dansar, jocs amb cançons, rondalles amb cançons, cançons per aprendre habilitats i coneixements, cançons per crear, cançons per treballar.

b) Balls i danses, cercaviles, cançons d'aplecs, cançons de gresca, cançons de diada, cançons de festa (comunitària i familiar), cançons de vetllada, cançons de joventut, cançons commemoratives, cançons de costums.

c) Les balades, els mites i les llegendes.

3.2.2. Pràctica:

Treball individual d'anàlisi de cançons tradicionals catalanes, especialment les que tenen com a centre d'interès la infantesa, sota el punt de vista dels seus valors pedagògics i didàctics.

AVALUACIÓ:

- Contínua, a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració dels coneixements especificats.

- Tres treballs avaluable individualment, segons es detalla en el programa.

BIBLIOGRAFIA:

Blacking, J. *Fins a quin punt l'home és músic?* Vic: Eumo Editorial, 1994.

Busqué, M. *Violet Sant Pere i Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1977 i 1981.

Busqué, M.; Pujol, A. *Ximic*. Berga: Amalgama edicions, 1996.

De Candé, R. *Diccionari de la Música*. Barcelona: Ed. 62, 1967.

Fubini, E. *La Estètica Musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Madrid: Alianza Editorial, 1986.

Maideu, J. *Assaig. Cançons i Exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.

Maideu, J. *Llibre de Cançons. Crestomatia de Cançons Tradicionals Catalanes*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Martorell, O.; Valls, M. *Síntesi històrica de la Música Catalana*. Barcelona: La Llar del Llibre, 1985.

Robertson, A.; Stevens, D. *Historia General de la Música*. Madrid: Istmo, 1982.

Willems, E. *El valor humano de la Educación Musical*. Barcelona - Buenos Aires: Paidós, 1981.

Pràctiques I

PROFESSOR TUTOR: Ramon SITJÀ i DOMÈNECH

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 3,5 crèdits.

L'assignatura de Pràctiques I és una part del *Practicum* total que realitzarà l'estudiant al llarg dels estudis de Mestre. Aquesta primera part es configura com a una introducció a la realitat a partir d'una estada de dues setmanes durant el mes de febrer en un centre d'Educació Infantil i Primària.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant dues setmanes, matí i tarda, del mes de febrer.

ACTIVITATS:

El treball que s'ha de realitzar a Pràctiques I i la seva avaluació seran dirigits pels professors de Didàctica General, amb la qual cosa es posaran en contacte els aspectes teoricopràctics d'aquesta assignatura amb les Pràctiques a l'escola. En aquest primer període d'estada en un centre escolar, la tasca de l'estudiant serà fonamentalment la d'utilitzar instruments d'observació (diari, fitxes...) per a recollir dades sobre els grups d'alumnes i les diverses activitats escolars, dades que posteriorment seran analitzades i aprofundides amb la resta de companys del grup en el marc de l'assignatura de Didàctica General. Amb la recollida de dades i el seu comentari caldrà elaborar una Memòria de Pràctiques que l'estudiant ha de presentar seguint els criteris que donarà el professor o professora corresponent.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: Escola proposada per l'estudiant, d'acord amb la Coordinació de Pràctiques.

Nivell: Els estudiants d'Educació Especial realitzaran les pràctiques a primària (de 1r a 6è).

AVALUACIÓ:

El responsable de l'avaluació d'aquesta assignatura és el professor de Didàctica General, que fonamentarà la seva avaluació en la Memòria de Pràctiques, en les activitats realitzades a classe entorn de les Pràctiques i en els possibles comentaris que l'Escola de Pràctiques li pugui fer arribar.

Assignatures obligatòries de segon curs

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental

PROFESSOR: Josep FONT i ROURA

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

- Adquirir una visió renovada dels alumnes amb condicions de retard mental, de les seves característiques i necessitats.
- Conèixer aquells components teòrics i pràctics que caracteritzen una resposta educativa adequada als alumnes amb condicions de retard mental. Saber aplicar aquests coneixements en situacions i contextos determinats.
- Tenir un coneixement bàsic de la recerca en el camp del retard mental i de les línies de treball actual.
- Prendre una actitud favorable cap als alumnes amb condicions de retard mental.

CONTINGUTS TEÒRICS:

1. El concepte de retard mental:
  - 1.1. Evolució històrica del concepte de retard mental.
  - 1.2. Descripció i interpretació del retard mental.
  - 1.3. El nou concepte de retard mental des d'una perspectiva interactiva.
2. Característiques i necessitats de l'alumne amb retard mental:
  - 2.1. Característiques bàsiques.
  - 2.2. Grau i tipus de necessitats.
3. Aspectes evolutius i nivells previsibles d'aprenentatge dels alumnes amb retard mental en les diferents etapes educatives:
  - 3.1. Grau i tipus de retard mental.
  - 3.2. Nivells previsibles de desenvolupament, aprenentatge i relació.
4. La identificació, avaluació i valoració de les necessitats educatives especials dels alumnes amb retard mental:
  - 4.1. Models principals de classificació i diagnòstic.
  - 4.2. La presa de decisions en l'avaluació de l'alumne.
  - 4.3. Dimensions a avaluar.
  - 4.4. Enfocaments d'avaluació:
    - 4.4.1. Avaluació funcional.
    - 4.4.2. Avaluació contextual / ecològica
    - 4.4.3. Avaluació basada en el currículum
    - 4.4.4. Avaluació normativa
  - 4.5. Sistemes i proves d'avaluació.
  - 4.6. La identificació i determinació de les necessitats educatives.
5. Característiques de la resposta educativa:
  - 5.1. Criteris generals.
  - 5.2. Adaptacions curriculars.
  - 5.3. Estratègies educatives fonamentals.
  - 5.4. Avaluació del progrés.

6. Estratègies educatives en les diferents àrees bàsiques i curriculars:
  - 6.1. Autonomia personal i social.
  - 6.2. Comunicació i llenguatge.
  - 6.3. Lectura i matemàtiques.
  - 6.4. Preparació per a la vida.
  - 6.5. Formació laboral i per al treball.
7. Estratègies educatives per al tractament dels problemes de comportament.
8. La col·laboració dels pares en el procés educatiu dels alumnes amb retard mental.
9. La integració escolar de l'alumne amb retard mental.
10. Metodologia i models d'investigació en el camp del retard mental:
  - 10.1. Coneixement de la recerca existent en el retard mental.
  - 10.2. Coneixement de la metodologia d'investigació.
  - 10.3. Models d'investigació aplicada de cas únic.

CONTINGUTS PRÀCTICS:

1. Inventari i arxiu de materials curriculars, programes i sistemes d'avaluació per als alumnes amb condicions de retard mental.
2. Elaboració de proves i sistemes d'avaluació i identificació de necessitats.
3. Elaboració de programes d'intervenció en les diferents àrees curriculars.
4. Elaboració, exposició de treballs de revisió bibliogràfica sobre temes rellevants dels continguts teòrics.

AVALUACIÓ:

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita al final de cada quadrimestre.
- Ressenyes de llibres i articles.
- Elaboració i presentació de treballs pràctics relacionats amb els continguts de l'assignatura.
- Assistència i participació activa a la classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Bautista Jiménez, R. *Necesidades Educativas Especiales. Manual Teórico Práctico*. Málaga: Aljibe, 1991.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 1: Comportamiento general y hábitos de autocuidado*. Barcelona: Fontanella, 1981.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 2: habilidades motoras*. Barcelona: Fontanella, 1982.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 3: Comunicación y socialización*. Barcelona: Fontanella, 1983.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 4: Prevención de accidentes y ocupación del tiempo libre*. Barcelona: Fontanella, 1983.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 5: Lectura y escritura*. Barcelona: Fontanella, 1984.
- Bender, M.; Valletutti, P. J. *Programas para la enseñanza del deficiente mental 6: Cálculo y sus aplicaciones*. Barcelona: Fontanella, 1985.
- Benedet, M. J. *Procesos cognitivos en la deficiencia mental. Concepto, evaluación y bases para la intervención*. Madrid: Pirámide, 1991.
- Brenan, W. K. *El currículo para niños con necesidades especiales*. Madrid: MEC / Siglo XXI de España, 1988.
- Brown, L. *Criterios de Funcionalidad*. Barcelona: Milan, 1989.
- Bueno, M.; Molina, S.; Seva, A. *Deficiencia mental. Aspectos Psicosociales*. Vol. II. Barcelona: Expaxs, 1990.
- Coll, C.; Marchesi A.; Palacios, J. (Comps.) *Desarrollo psicológico y educación, I, II i III*. Madrid: Alianza

- Editorial, 1990.
- Cunningham, C.; Davis, H. *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1988.
- Donlon, E. T.; Fulton-Burton, L. *La enseñanza de los deficientes severos y profundos. Un enfoque práctico*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1989.
- Fàbregas, A.; Galende, A.; Gendra, J.; Rodríguez, S.; Salmurri, F. *Retard Mental. Què ens cal saber*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1993.
- Galindo, E. *Modificación de conducta en la educación especial*. Mèxic: Trillas, 1980.
- Hergarty, S.; Pocklington, K. *Programas de integración. Estudios de casos de Integración de alumnos con necesidades especiales*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1989.
- Ingalls, R. P. *Retraso Mental. La nueva perspectiva*. Mèxic: El Manual Moderno, 1982.
- Lovaas, O. I. *Enseñanza de niños con trastornos del desarrollo*. Barcelona: Martínez Roca, 1990.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Molina, S. *Deficiencia Mental. Aspectos Psicoeducativos y Educativos*. Granada: Aljibe, 1994.
- Molina, S.; Gómez, A. *Mitos e Ideologías en la Escolarización del niño Deficiente Mental*. Saragossa: Mira Eds., 1992.
- Ortiz Gonzalez M.C. *Temas Actuales de Educación Especial*. Salamanca: Universidad de Salamanca, 1991.
- Ovejero, A. *El aprendizaje Cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU, 1990.
- Puigdellívol, I. (coord.) *Necessitats Educatives Especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.
- Salvia, J.; Ysseldykej. E. *Evaluación en la educación especial*. Mèxic: El Manual Moderno, 1981.

Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita

PROFESSORA : Teresa BUSCART i COROMINAS

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Les dificultats en l'aprenentatge del llenguatge escrit són les més freqüents en educació primària, ja que un dels objectius bàsics d'aquesta etapa és ensenyar a llegir i escriure; però moltes d'aquestes dificultats tenen els seus inicis en les dificultats en l'aprenentatge del llenguatge oral, ja en l'etapa d'educació infantil.

Així doncs, l'assignatura es proposa donar les bases per conèixer les característiques del desenvolupament del llenguatge oral i escrit i les principals característiques d'aquest aprenentatge dins del marc escolar. També té com a objectiu donar les bases per al coneixement de les principals patologies i facilitar els criteris bàsics per a l'actuació del mestre dins de l'escola. L'assignatura pretén que l'estudiant tingui un coneixement integral del nen, per tal que no tracti parcialment els seus dèficits, i que reflexioni sobre la generació d'actituds positives del nen en el procés ensenyament-aprenentatge.

CONTINGUTS:

Bloc A: El llenguatge oral a l'educació infantil i primària.

1. L'adquisició del llenguatge oral.
  - 1.1. Bases psicolingüístiques.
  - 1.2. De la relació afectiva a la comunicació verbal.
  - 1.3. Evolució de la comunicació i el llenguatge.
  - 1.4. L'observació del llenguatge oral a l'escola.
2. El llenguatge verbal com a sistema de representació
  - 2.1. Influència de les funcions del llenguatge en l'aprenentatge de l'infant.
  - 2.2. Adquisició del pensament lògic i del raonament verbal.
  - 2.3. La formació de conceptes i el treball lexicosemàntic.
  - 2.4. L'establiment de les relacions cognitives i el treball morfosintàctic.
  - 2.5. Establiment de les nocions metafonològiques per l'aprenentatge del llenguatge escrit.
3. Les dificultats del llenguatge oral.
  - 3.1. El retard de parla i el retard del llenguatge.
  - 3.2. Principals característiques, prevenció i intervenció en el marc escolar.
  - 3.3. Influència en l'aprenentatge del llenguatge escrit.

Bloc B: El llenguatge escrit a l'educació infantil i primària.

4. L'aprenentatge de la lectoescriptura.
  - 4.1. La construcció del sistema simbòlic: del dibuix a les primeres paraules escrites.
  - 4.2. Principals enfocaments i metodologies en l'aprenentatge de la lectoescriptura.
  - 4.3. La programació de l'aprenentatge de la lectoescriptura dins del marc curricular.
5. El grafisme.
  - 5.1. Adquisició de les habilitats grafomotores implicades en l'escriptura.
  - 5.2. L'educació del gest per l'escriptura.
  - 5.3. Anàlisi cal·ligràfic de l'escriptura.
6. La lectura
  - 6.1. Característiques de l'acte lèxic.
  - 6.2. Model hipotètic de lectura.

- 6.3. La comprensió lectora.
- 6.4. Dificultats en l'habilitat i la comprensió lectora.
- 6.5. Estratègies i tècniques per millorar la lectura.
- 7. El text escrit
  - 7.1. Psicologia de l'expressió escrita.
  - 7.2. La funcionalitat del llenguatge escrit.
  - 7.3. L'ensenyament de la composició escrita.
  - 7.4. Efectes de l'aprenentatge del llenguatge escrit en el desenvolupament cognitiu i en l'aprenentatge escolar.
- 8. L'ortografia.
  - 8.1. Etapes en l'adquisició de l'ortografia.
  - 8.2. Classificació dels principals errors ortogràfics.
  - 8.3. Estratègies per facilitar l'aprenentatge ortogràfic.

Bloc C: Els trastorns del llenguatge escrit.

- 9. Factors determinants per les dificultats en l'aprenentatge.
  - 9.1. Gènesi afectiva dels trastorns de la llengua escrita.
  - 9.2. Teories sobre l'origen hereditari, funcional i/o sociocultural dels trastorns de la llengua escrita.
  - 9.3. El marc escolar i les dispedagogies generadores de les dificultats del llenguatge escrit.
- 10. La dislèxia, principals característiques i línies d'intervenció.
  - 10.1. L'enfocament neuropsicològic dels trastorns de la llengua escrita.
  - 10.2. Enfocament psicològic des de la perspectiva de la psicologia cognitiva i les teories del processament de la informació.
  - 10.3. Revisió dels principals mètodes d'intervenció.
- 11. La disgrafia, principals característiques i línies d'intervenció.
  - 11.1. Bases neuropsicològiques de l'escriptura.
  - 11.2. Bases psicoafectives de l'escriptura.
  - 11.3. Revisió dels principals mètodes d'intervenció.
  - 11.4. Reflexions a l'entorn dels problemes de lateralització.
- 12. Psicopedagogia dels trastorns del llenguatge escrit.
  - 12.1. El nen com a eix central de la intervenció.
  - 12.2. La interacció mestre - nen com a fonament de la creació d'actituds favorables a l'aprenentatge.
  - 12.3. El llenguatge verbal com a instrument de la comunicació i l'aprenentatge.
  - 12.4. Reflexions entorn a la funció del mestre d'educació especial.

METODOLOGIA:

S'ha dividit el programa en tres blocs temàtics per facilitar l'organització dels coneixements sobre l'aprenentatge del llenguatge oral i escrit.

En aquesta assignatura l'estudiant tindrà un paper fonamental en la construcció del seu propi coneixement, caldrà que participi activament en la clarificació i organització dels continguts.

Per això, per cada bloc temàtic, se li facilitaran unes lectures bàsiques de llibres, articles i exposicions teòriques. També es faran observacions i exercicis pràctics per facilitar l'aprenentatge.

L'aportació dels estudiants en la dinàmica de classe es valorarà a partir de reculls teòricopràctics que s'exposaran al grup-classe.

AVALUACIÓ:

Hi haurà dues proves parcials, una en acabar el primer quadrimestre i l'altra al final del segon quadrimestre. L'examen final, al mes de juny, podrà ser utilitzat per recuperar una de les dues proves o totes dues.

La nota final estarà representada en un 70% per la mitjana entre les proves parcials o bé l'examen final. El 30% restant serà la mitjana entre la participació de l'estudiant en els exercicis pràctics i la presentació del recull teoricopràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Ajuriaguerra, Bresson i altres. *La dislexia en cuestión*. Madrid: Pablo del Rio, 1977.
- Auzias, M. *Los trastornos de la escritura infantil*. Barcelona: Laia, 1978.
- Bruckner, L. *Diagnóstico y tratamiento de las dificultades en el aprendizaje*. Madrid: Rialp, 1978.
- Brunner, J. *La parla dels infants, com s'aprèn a fer servir el llenguatge*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Clemente, R. A. *Desarrollo del lenguaje*. Manual para profesionales de la intervención en ambientes educativos. Barcelona: Octaedro, 1995.
- Crowder, J. *Psicología de la lectura*. Madrid: Alianza Editorial, 1985.
- Cuetos, F. *Psicología de la escritura*. Madrid: Escuela Española, 1991.
- Foucambert, J. *Como ser lector. Leer es comprender*. Barcelona: Laia, 1989.
- Garton, A. Pratt, G. *Aprendizaje y proceso de alfabetización*. Barcelona: Paidós. Temas de Educación, 1991.
- Jimenez, J. *Como fabricamos la dislexia*. Madrid: Disgrafos, 1990.
- Karmicoff-Smith, A. *Más allá de la modularidad*. Madrid: Alianza Psicología Mino, 1995.
- Launay, C. L. Borel-Maissony, S. *Trastornos del lenguaje, la palabra y la voz en el niño*. Barcelona: Toray-Masson, 1986.
- Montesinos, M. i altres. *Proves psicopedagògiques d'avaluació individual*. Barcelona: PPU, 1986.
- Peña, J. *Manual de logopedia*. Barcelona: Masson, 1990.
- Rondal, J. A. *Trastornos del lenguaje*, Vols. I, II, III. Barcelona: Paidós Ibérica, 1991.
- Rondal, J. A. *La interacción adulto-niño y la construcción del lenguaje*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Smith, C. B. *La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo*. Madrid: Visor, 1989.
- Solé, I. *L'ensenyament de la comprensió lectora*. Barcelona: Ceac, 1987.
- Tough, J. *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1987.
- Tolchinsky, L. *Aprendizaje del lenguaje escrito. Procesos evolutivos e implicaciones didácticas*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Valles, A. *Dificultades lectoescriptoras en la enseñanza básica*. Barcelona: Ceac, 1986.
- Wells, G. *Aprender a leer y a escribir*. Barcelona: Laia, 1988.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva

PROFESSORA: M. Rosa ROCA i TANAÀ

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer les principals característiques de les persones amb deficiència auditiva, així com el suport i els recursos necessaris per aconseguir els objectius educatius.
- Conèixer les estratègies i els recursos que s'utilitzen en el treball específic amb nens deficients auditius per tal de facilitar als futurs mestres orientacions aplicables a la diversitat d'alumnes que en aquests moments hi ha a les escoles.

CONTINGUTS TEÒRICS:

1. Resposta educativa dels alumnes amb dèficit auditiu.
2. Concepte de sordesa:
  - 2.1. Anatomia i fisiologia de l'oïda.
  - 2.2. Tipus de sordesa i la seva localització.
  - 2.3. So, audiometria, mesura de l'audició.
  - 2.4. Etiologia de les sordeses.
3. Diagnòstic i pronòstic.
4. Recursos tècnics per facilitar la comunicació:
  - 4.1. Pròtesi i adaptació protètica.
  - 4.2. Altres recursos.
5. Variables que influeixen en el desenvolupament del nen sord:
  - 5.1. Pel que fa al nen.
  - 5.2. Pel que fa a la família.
  - 5.3. Pel que fa a l'escola.
  - 5.4. Pel que fa al suport especialitzat.
6. Implicacions de la sordesa en el desenvolupament cognitiu, social i afectiu del nen.
7. Incidència de la sordesa en l'adquisició lingüística.
8. Tècniques d'aprenentatge del llenguatge. Evolució històrica i anàlisi del moment actual:
  - 8.1. Mètode verbotonal:
  - 8.2. Llenguatge signat.
  - 8.3. *Cued-speech*.
  - 8.4. Bi-modal...
9. Necessitats educatives específiques dels estudiants sords:
  - 9.1. Dinàmica comunicativa a l'aula. Orientacions per a mestres.
  - 9.2. El disseny curricular:
    - 9.2.1. Adequacions de centre.
    - 9.2.2. Les adequacions curriculars individualitzades.
  - 9.3. Estratègies educatives a l'estimulació precoç. Treball d'estimulació auditiva.
  - 9.4. Estratègies educatives a l'educació primària i l'educació secundària. L'adaptació de textos.
  - 9.5. Treball amb famílies.

CONTINGUTS PRÀCTICS:

- Experimentar els efectes que diferents pèrdues d'audició tenen sobre la comprensió de la parla.

- Simulació pràctica d'un dèficit auditiu en diferents situacions escolars (dictar, conversa...).
- Anàlisi i elaboració de materials per treballar diferents aspectes de llenguatge oral.
- Treball en grup per a analitzar i concretar possibles adaptacions curriculars que són necessàries al centre i a l'aula i individualment per donar resposta adequada a les necessitats de l'infant sord.
- Elaborar l'adaptació d'un conte, text...
- Lectura i comentaris d'articles.
- Presentació de materials per al treball d'adaptació de textos.

AVALUACIÓ:

Assistència i participació activa a la classe.
 Una prova escrita al final de cada quadrimestre.
 Elaboració i presentació d'un treball pràctic.
 Treballs a classe individuals o amb grup.

BIBLIOGRAFIA:

- Aimard, P; Morgan, A. *El niño sordo*. Madrid: Narcea, 1986.
- Almirall, R. i altres. *Experiencias bilingües en la educación del niño sordo*. Barcelona: Mayo, 1998.
- Carreras de Cabrera, J. i altres. *El sistema de la paraula complementada i la fonètica catalana*. Barcelona: Documents d'Educació Especial, Departament d'Ensenyament, 1993.
- Dalmau, M. i altres. *Correcció fonètica (mètode verbo-tonal)*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Lafon, J. C. *Los niños con deficiencias auditivas*. Barcelona: Masson, 1987.
- Martínez, I. *El desafío de la integración*. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down, 1990.
- Monfort, M. i altres. *Programa elemental de comunicació bimodal*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1991.
- Peña, J. *Manual de logopedia*. Barcelona: Masson, 1998.
- Sacks, O. *Veo una voz*. Salamanca: Gráficas Ortega, 1991.
- Silvestre, N. i altres. *Sordera. Comunicación i aprendizaje*. Barcelona: Masson, 1998.
- Torres, S. i altres. *Deficiencia auditiva. Aspectos psicopedagogicos y educativos*. Archidona: Aljibe, 1995.
- Torres, S. *La palabra complementada*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1998.

Psicologia Educativa

PROFESSOR: Manel Dionís COMAS i MONGAY

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'objectiu general de l'assignatura és explorar un seguit de coneixements psicològics que ens ajudin a comprendre el procés d'ensenyament-aprenentatge. Veure de quina manera podem fer servir les variables psicològiques per tal de millorar l'efectivitat del procés d'aprenentatge i de la intervenció educativa. També remarcar l'especial interès que els estudiants sàpiguen analitzar i intervenir, en la mesura que sigui possible, sobre els aspectes emocionals dels alumnes, dels mateixos mestres i dels pares.

CONTINGUTS:

1. Perspectives psicològiques generals de l'aprenentatge.
  - 1.1. Conductual.
  - 1.2. Cognitiva.
  - 1.3. Psicosocial.
  - 1.4. Psicoanalítica.
  - 1.5. Ecològica.
2. Factors i processos bàsics de l'aprenentatge escolar.
  - 2.1. Motivació.
  - 2.2. Emoció.
  - 2.3. Aprenentatge i intel·ligència.
  - 2.4. Personalitat.
  - 2.5. Pensament i llenguatge.
3. Continguts i processos d'aprenentatge.
  - 3.1. Processos cognitius.
    - 3.1.1. Significativitat i funcionalitat de l'aprenentatge.
    - 3.1.2. Aprenentatge significatiu i esquemes de coneixement.
    - 3.1.3. Interactivitat i aprenentatge.
  - 3.2. Processos ambientals.
    - 3.2.1. Aprenentatge cognitiu-social. Determinisme recíproc.
4. Aprenentatge escolar i relacions interpersonals: aspectes emocionals.
  - 4.1. Anàlisi de la situació educativa: etapes 0-3, 3-6 i 6-12 anys.
    - 4.1.1. Necessitats educatives dels infants (d'afectes, d'interacció, de pors, etc.)
    - 4.1.2. Necessitats dels pares.
    - 4.1.3. Necessitats dels equips de mestres. Malestar docent, estrès.
  - 4.2. Relacions de comunicació. Habilitats socials.
    - 4.2.1. Infants-Pares-Mestres.
5. Aspectes pràctics de l'assignatura.
  - 5.1. Representació de situacions educatives que requereixen habilitats de relació i comunicació: filmació, entrenament, discussió.
  - 5.2. Anàlisi de situacions d'aprenentatge. Aspectes psicològics que intervenen (per grups).

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal.

També es porta a terme l'assaig de situacions per a l'aprenentatge de les habilitats socials.

AVALUACIÓ:

La prova d'avaluació constarà de dues parts:

- a) contingut del temari de l'assignatura.
- b) contingut d'un llibre de lectura obligatòria.

La nota final serà la mitjana dels resultats de les dues parts, sempre que totes dues estiguin aprovades.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant haurà de llegir obligatòriament un llibre a escollir entre els següents:

- Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Rogers, C. R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
- Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981.

BIBLIOGRAFIA:

- Ausubel, Novak, H. *Psicología educativa (un punto de vista cognitivo)*. Mèxic: Trillas, 1983.
- Beltrán, J. *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.
- Beltrán, J. A.; Bermejo, V.; Prieto, M. D.; Vence, D. (eds.). *Intervención psicopedagógica*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Coll, C.; Martín, E.; Mauri, T. i altres. *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, 1993.
- Garbers, S.; Garbers, M.; Spizman, R. *Portarse bien (soluciones prácticas para los problemas comunes de la infancia)*. Madrid: Medici, 1991.
- Good, T. L.; Brophy, J. E. *Psicología educacional*. Mèxic: Interamericana, 1983.
- Harris, P. L. *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza, 1992.
- Mayor, J. *Psicología de la educación*. Madrid: Anaya, 1985.
- Mayor, J.; Suegas, A.; González, J. *Estrategias metacognitivas. Aprender a aprender y aprender a pensar*. Madrid: Síntesis, 1993.
- Mendez, F. X.; Macià, D.; Oliveres, J. (eds.). *Intervención conductual en contextos comunitarios. I. Programas aplicados de prevención*. Madrid: Pirámide, 1993.
- Michelson, L.; Sugai, D. P.; Wood, R. P.; Kazdin, A. E. *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Orlich, D. C. i altres. *Técnicas de enseñanza*. Mèxic: Limusa / Noriega, 1995.
- Salzberger-Wittenberg, I.; Henry, G.; Osborne, E. *L'experiència emocional d'ensenyar i aprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1989.
- Tapia, J. A. *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
- Whimbe, A. *Decisiones para estimular el pensamiento crítico*. Mèxic: Limusa, 1995.
- Wolfolk, A. E.; McCune, L. *Psicología de la educación para profesores*. Madrid: Narcea, 1983.
- Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.

Pràctiques II

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 13,5 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir en el coneixement de la institució del centre escolar, per a analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars. Així mateix, es comencen a plantejar aspectes relacionats amb l'especialitat de l'estudiant que es reforçaran en les pràctiques del tercer any.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, de finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i s'encarregarà de totes aquelles activitats que, d'acord amb els mestres, pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar de manera que s'introdueixi de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que tingui una actitud participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. La memòria ha d'incloure els següents apartats:

- Valoració de les pràctiques.
- Anàlisi institucional.
- Estudi del grup-classe i valoració global del cicle al qual pertany.
- Descripció i valoració d'una unitat de treball conduïda pel practicant.

La confecció de la memòria ha de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Especial realitzaran les pràctiques a parvulari i primària.

Així mateix els estudiants podran realitzar les pràctiques II a una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

En casos específics i personalitzats es podran fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.

2. Assistència a claustrès, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

La nota final de la valoració de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

- Informe positiu del mestre-tutor confirmat en l'entrevista i visita a l'escola.
- Intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
- Qualitat de la memòria de pràctiques en tots els seus apartats.

BIBLIOGRAFIA

- Antúñez, S. i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C. i altres. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. M. *La planificación de ciclo i curs*. Barcelona: ICE-GRAÓ, 1993.
- Domínguez, G. "Apología del diario escolar". *Cuadernos de Pedagogía*. 256, pp. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch, J. i altres *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. *Diari escolar*. *Guix*, 187, p. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprender a enseñar a aprender*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Educació de l'Excepcionalitat

PROFESSOR: Jaume CARBONÉS i LÓPEZ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

- a) Conèixer les principals característiques dels alumnes excepcionals.
- b) Conèixer les principals estratègies educatives a dur a terme amb els alumnes excepcionals.
- c) Conèixer com ha de respondre l'escola davant dels alumnes excepcionals.

CONTINGUTS:

1. Normalitat i excepcionalitat: enfocaments i anàlisi.
2. Atribució de condicions excepcionals i rendiment escolar.
3. Diversitat i excepcionalitat.
4. Intel·ligència. Conceptes bàsics i excepcionalitat.
5. Mesura de la diversitat i excepcionalitat intel·lectual:
  - Finalitats i efectes de la mesura.
  - Instruments i procediments de mesura.
6. Intel·ligència i funcions cerebrals.
7. Intel·ligència i ambient.
8. Conceptes bàsics en relació a la superdotació intel·lectual. Altres conceptes vinculats a l'excepcionalitat intel·lectual.
9. Detecció de les condicions de superdotació intel·lectual.
10. Característiques i possibles dificultats de l'alumnat amb superdotació intel·lectual.
11. Enfocaments de l'atenció a l'alumnat amb superdotació a l'escola:
  - Enriquiment.
  - Acceleració.
  - Agrupament.
12. Atenció a l'alumnat amb superdotació intel·lectual a Catalunya i a l'Estat espanyol. Les modificacions i les Adaptacions del Currículum a l'Educació Infantil i a l'Educació Primària.

METODOLOGIA:

Les classes tindran un doble vessant: teòric i pràctic. Els aspectes teòrics seran explicats pel professor i complementats amb lectures d'articles i/o llibres.

Els aspectes pràctics faran referència als elements d'avaluació i estratègies educatives de l'excepcionalitat.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar que han assolit els objectius de l'assignatura a través de:

- Un examen final (representarà un 90% de la qualificació final).
- Exercicis i treballs realitzats a la classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Genovard, C.; Castelló, A. *El límite superior. Aspectos psicopedagógicos de la excepcionalidad intelectual*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Baron, J. Personalidad e inteligencias, dins Sternberg, R. J. *Inteligencia humana. La naturaleza de la inteligencia y su medición*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1982.

- Caroll, J. B. La medición de la inteligencia, dins: Sternberg, R. J. *Inteligencia humana. La naturaleza de la inteligencia y su medición*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1987.
- Castelló, A. La integración del alumno superdotado, dins: Monereo, C. *Areas de intervención del psicólogo de la educación en la integración escolar del alumno con necesidades especiales*. Barcelona: ECOM, 1987.
- Castelló, A. *Orientacions curriculars per a nens superdotats de 0 a 6 anys*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1989.
- Gardner, H. *La nueva ciencia de la mente. Historia de la revolución cognitiva*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1988.
- Genovard, C. Hacia un esquema previo para el estudio del superdotado, *Cuadernos de Pedagogia*, 1982, 6 (1); p. 114-144.
- Genovard, C. *L'estudiant superdotat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1989.
- Guilford, J. P. *La naturaleza de la inteligencia humana*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
- Mayer, R. E. *Pensamiento, resolución de problemas y cognición*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
- Sternberg, R. J. *Inteligencia humana II. Cognición, personalidad e inteligencia*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1987.
- Vega de, M. *Introducción a la psicología cognitiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1988.

Sociologia de l'Educació

PROFESSORS: Jaume CARBONELL i SEBARROJA

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS

1. Adquirir algunes habilitats necessàries per a una pràctica reflexiva.
2. Recollir, estructurar i interpretar informació sobre fenòmens socials i educatius.
3. Estudiar les relacions bàsiques que hi ha entre l'escola i la societat.

TEMARI

1. La infància ahir i avui.
2. Funcions socials de l'escola.
3. Educació i treball.
4. Racisme i interculturalisme.
5. Educació sexista i coeducació.
6. El fracàs escolar.
7. El professorat.
8. Polítiques i reformes educatives.

DINÀMICA DE LES CLASSES

Els diferents continguts del temari es treballaran a partir d'explicacions, anàlisi de vídeos i comentaris de notícies de premsa, lectures, debats i treballs en grup i individuals.

Lectura obligatòria

Per tal de seguir l'assignatura és obligatòria la consulta i lectura del següent llibre:
Carbonell, J. (1994) *L'escola: entre la utopia y la realitat*. Vic: Eumo Editorial.

AVALUACIÓ:

Realització d'un dossier que inclou 4 treballs individuals i 2 de col·lectius.

Treballs individuals

1. Recensió i crítica d'un llibre.
2. Breu diccionari de 15 conceptes bàsics de Sociologia de l'Educació.
3. Selecció, resum i comentari de 5 notícies de la premsa relacionades amb el temari.
4. Breu reflexió sobre l'assignatura.

Treballs en grup

5. Crítica d'un film o d'una obra literària.
6. Reflexionar entorn un tema d'actualitat.

BIBLIOGRAFIA:

- Ball, S. J. *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1989.
- Bourdieu, P.; Passeron, J. C. *La reproducción*. Barcelona: Laia, 1977.
- Brullet, C.; Subirats, M. *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer, 1988.

- Carbonell, J. *L'Escola entre la utopia i la realitat: 10 Lliçons de Sociologia de l'Educació*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo Editorial / Diputació de Barcelona, 1985.
- Esteve, J. M. *El malestar docente*. Barcelona: Laia, 1987.
- Fernández Enguita, M. *La cara oculta de la escuela. Educación y trabajo en el capitalismo*. Madrid: Siglo XXI, 1990.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Hannoun, H. *Els ghettos de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Husén, T. *Nuevo análisis de la sociedad del aprendizaje*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1988.
- Lesourne, J. *Educación y sociedad. Los desafíos del año 2000*. Barcelona: Gedisa, 1993.
- Lundgren, U. P. *Teoría del currículum y escolarización*. Madrid: Morata, 1992.
- Monés, J. *L'escola a Catalunya sota el franquisme*. Barcelona: Rosa Sensat / Ed. 62, 1981.
- Perrenaud, Ph. *La construcción del éxito y del fracaso escolar. Hacia un análisis del éxito, del fracaso i de las desigualdades como realidades construidas por el sistema escolar*. Madrid: Morata-Paideia, 1990.
- Postman, N. *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Rojas Marcos, L. *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1995.
- Santos Guerra, M.A. *Entre bastidores. El lado oculto de la organización escolar*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Torres, J. *El currículum oculto*. Madrid: Morata, 1992.

Assignatures de tercer curs

Educació i Societat en Canvi

PROFESSOR: Ramon RIAL i CARBONELL

Anual, 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa, l'expressió de la democràcia, l'avenç de la ciència i els canvis de l'entorn físic, o els conflictes de valor que genera la convivència, són exemples de factors que justifiquen la necessitat de reflexionar sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat, i d'analitzar les problemàtiques i tensions del món actual. Cal prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica, el compromís i la implicació, són vies per a la construcció de formes de convivència que busquin el benestar personal i col·lectiu, i que permetin establir relacions de cooperació, respecte, justícia, igualtat...

CONTINGUTS:

1. Educació i societat.
  - 1.1. Problemàtiques del món actual.
  - 1.2. El marc prospectiu de l'educació.
2. Els valors en una societat en canvi.
  - 2.1. Aproximació a la naturalesa dels valors.
  - 2.2. El paper del professorat davant els valors socialment controvertits.
3. Educació per a la democràcia i la participació.
  - 3.1. L'educació moral i social.
  - 3.2. Temes per a la reflexió ètica (diversitat, cooperació, drets humans...).
4. Estratègies per aprendre a conèixer, a fer i a viure amb els altres.
  - 4.1. L'atmosfera moral del centre.
  - 4.2. L'autoconeixement i l'expressió personal.
  - 4.3. El pensament i el judici moral.
  - 4.4. El coneixement i la valoració dels altres.
  - 4.5. La comprensió crítica de la realitat.

La coherència entre el judici i l'acció.

METODOLOGIA:

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures i altres activitats –individuals i en grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ:

El sistema d'avaluació tindrà en compte:

- a) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.
- b) La realització de treballs individuals i de grup.
- c) La lectura i la reflexió crítica d'obres relacionades amb els temes del programa.
- d) L'assistència i la participació activa en les diferents sessions de treball.

BIBLIOGRAFIA:

- Busquets, M. D. i altres. *Los temas transversales. Claves de la formación integral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1993.
- Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *El quehacer ético. Guía para la educación moral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1996.
- Delval, J. *Los fines de la educación*. Madrid: Siglo XXI, 1993.
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fibla, P. *Educació i valors. El patrimoni ètic de la modernitat*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Jordán, J. A.; Santolaria, F. F. (eds.). *La educación moral, hoy. Cuestiones y perspectivas*. Barcelona: PPU, 1987.
- Lucini, F. G. *Temas transversales y educación en valores*. Madrid: Anaya, 1993.
- Lucini, F. G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M.; Puig, J. M. (comp.). *La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo*. Barcelona: Graó, 1991.
- Pérez Serrano, Gloria. *Como educar para la democracia. Estrategias educativas*. Madrid: Editorial Popular, 1997.
- Puig, J. M.; Martínez, M. *Educación moral y democracia*. Barcelona: Laertes, 1989.
- Puig, J. M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-Horsori, 1995.
- Puig, J. M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Quintana, J. M. *Pedagogía moral. El desarrollo moral integral*. Madrid: Dykinson, 1996.
- Reyzábal, M. V.; Sanz, A. I. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, J. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Pérez, J. A. *Claves humanistas para una educación democrática. De los valores humanos al hombre como valor*. Madrid: Anaya, 1996.

Trastorns de Conducta i Personalitat

PROFESSOR: Jaume CARBONÉS i LÓPEZ

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- a) Conèixer els principals trastorns de conducta i de la personalitat en l'infantesa.
- b) Conèixer les principals estratègies d'intervenció.
- c) Conèixer els criteris marc per tal de dur a terme programes de prevenció.

CONTINGUT:

1. Definició de trastorn de conducta, problema de disciplina i trastorn de la personalitat.
2. Classificació dels principals trastorns de conducta i de la personalitat. Sistemes de classificació.
3. Característiques de la resposta educativa:
  - 3.1. Des de l'escola com a institució:
    - 3.1.1. Plans de Disciplina General.
    - 3.1.2. Tècniques de management.
    - 3.1.3. Tècniques disciplinàries.
    - 3.1.4. Establiment habilitats socials.
  - 3.2. Davant de trastorns de conducta particulars:
    - 3.2.1. Avaluació funcional.
    - 3.2.2. Plans de suport conductual.
4. Treball amb pares:
  - 4.1. Instruments d'avaluació i registre.
  - 4.2. Diferents estratègies d'intervenció.
  - 4.3. Característiques de l'assessorament a pares.
5. Els alumnes amb NEE i els trastorns de conducta.
6. Criteris per a la implantació de programes de prevenció a l'escola.

METODOLOGIA:

Les classes tindran un vessant teòric i una vessant pràctic. Els aspectes teòrics es recolzaran en lectures d'articles o llibres.

La part pràctica es centrarà en l'aplicació de diferents instruments i en exercicis referits a les estratègies d'intervenció.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar que han assolit els objectius de l'assignatura a través de:

- Un examen final.
- Assistència a almenys el 80% de les classes, participació activa a la classe, realització dels exercicis i lectures, i presentació d'un treball de recerca.

BIBLIOGRAFIA:

- Aluja, A. *Personalidad desinhibida, agresividad y conducta antisocial*. Barcelona: PPU, 1991.
- Asensio, J. M. *L'agressivitat a l'escola*. Barcelona: CEAC, 1989.
- Benedet, M. J. *Procesos cognitivos en la deficiencia mental*. Madrid: Pirámide, 1991.
- Bransford, J. D.; Stein, B. S. *Solución ideal de problemas*. Madrid: Labor, 1987.

- Catela, J. R.; Groden, J. *Técnicas de relajación*. Barcelona: Martínez-Roca, 1985.
- Eysenck, H. J.; Eysenck, M. W. *Personalidad y diferencias individuales*. Madrid: Pirámide, 1987.
- Fishman, H. C. *Tratamiento de adolescentes con problemas. Un enfoque de terapia familiar*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1990.
- Fontana, D. *La disciplina en el aula*. Madrid: Santillana, 1989.
- Hudson O'Hanlon, W.; Weiner-Davis, M. *En busca de soluciones*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1989.
- Kazdin, A. E. *Tratamiento de la conducta antisocial en la infancia y la adolescencia*. Barcelona: Martínez-Roca, 1988.
- L'estudiant amb greus problemes de personalitat (autisme i psicosi) a l'escola*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- McKay, M.; Fanning, P. *Autoestima. Evaluación y mejora*. Barcelona: Martínez-Roca, 1981.
- Menéndez, F. X.; Anton, D. M. *Modificación de conducta con niños y adolescentes. Libro de casos*. Madrid: Pirámide, 1990.
- Michelson, L.; Sugai, D. P.; Wood, R. P.; Kazdin, A. E. *Las habilidades sociales en la infancia*. Barcelona: Martínez-Roca, 1987.
- Ollendick, T. H. i Hersen, M. *Psicopatología infantil*. Barcelona: Martínez-Roca, 1988.
- Pearson, C. *Como resolver conflictos en clase*. Barcelona: CEAC, 1989.
- Weisinger, H. *Técnicas para el control del comportamiento agresivo*. Barcelona: Martínez-Roca, 1988.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual

PROFESSORA: Ramon COMA i FERRER

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura pretén donar una informació sobre les variables de caràcter clínic, psicològic i pedagògic que es presenten en l'infant pel fet de no veure-hi, alhora que vol introduir un mínim coneixement científic sobre la forma d'incidir educativament en l'infant, els pares i les institucions escolars respectant les necessitats específiques que comporta aquesta realitat.

CONTINGUT:

1. Conceptes bàsics per a la comprensió clínic del dèficit visual:
  - 1.1. Classificació dels dèficits visuals en funció de la seva etiologia.
  - 1.2. Diferències entre els tractaments clínics i els tractaments educatius en els nens que presenten restes visuals.
2. Els efectes de la ceguesa als primers anys de vida del nen:
  - 2.1. Diagnòstic clínic.
  - 2.2. Singularitat en els processos evolutius.
  - 2.3. Alteracions en les relacions emocionals amb la família.
  - 2.4. Programa d'atenció precoç.
3. L'estimulació visual:
  - 3.1. Diagnòstic preventiu en l'infant que presenta restes visuals.
  - 3.2. Programa d'estimulació de la visió funcional.
  - 3.3. Elecció de mètode lector.
4. Especificitats cognitives de l'infant cec o deficient visual greu:
  - 4.1. Intervencions educatives específiques per a aquest dèficit.
5. La intervenció psicopedagògica en l'etapa escolar:
  - 5.1. Elements bàsics per preparar l'entrada a l'escola.
  - 5.2. La integració escolar: consideracions psicopedagògiques per a l'èxit de la integració social.
  - 5.3. La intervenció de l'especialista. Metodologies i variables funcionals.
  - 5.4. Procés psicosocial per a l'acceptació de la diferència.
6. El suport psicotècnic pedagògic per a l'educació primària i secundària:
  - 6.1. L'aprenentatge del sistema Braille.
  - 6.2. Introducció de materials tiflotecnològics.
  - 6.3. L'educació en la mobilitat i el domini de l'espai.
  - 6.4. Materials informàtics.
7. La rehabilitació de les restes visuals:
  - 7.1. El diagnòstic clínic i principals ajuts per a l'aprofitament de la visió.
  - 7.2. El domini de les ajudes òptiques.
  - 7.3. El suport educatiu amb nens que utilitzen ajudes de rehabilitació visual.
8. Treball amb famílies.

AVALUACIÓ:

Es faran dues avaluacions parcials al final de cada quadrimestre. També hauran de realitzar un treball pràctic per a cecs i un per a estudiants de baixa visió.

BIBLIOGRAFIA:

Barraga, N. *Disminuidos visuales y aprendizaje*. Madrid: ONCE, 1985.

Barraga, N. *Textos reunidos de la Dra. Barraga*. Madrid: ONCE, 1986.

Chapman, E.; Tobin, M. *Mira y piensa*. Madrid: ONCE, 1986.

Fraiberg, S. *Niños ciegos*. Madrid: Ministerio de Trabajo, 1982.

Leonhardt, M. *El bebé ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Pràctiques III

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 16 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del currículum de la Diplomatura de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als alumnes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin. Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques.

Aquesta Memòria consta de dues parts importants. La primera és l'elaboració d'una recerca teoricopràctica basada en l'especialitat que cursa l'estudiant i que ha estat decidida d'acord amb la mestra-tutora i d'acord amb un projecte de treball prèviament establert pel professor-tutor de la Facultat d'Educació.

La segona part és la valoració personal i global del conjunt de les pràctiques.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Els estudiants de tercer curs realitzen les pràctiques en funció de l'especialitat que cursen. En concret, la distribució és la següent:

ESPECIALITAT D'EDUCACIÓ ESPECIAL:

Pràctiques en centres escolars d'educació infantil i primària en grups-classe que tinguin alumnes amb dificultats d'aprenentatge o d'integració. En aules d'educació especial. En centres d'educació especial o en altres serveis d'atenció a infants amb hàndicaps.

Els centres escolars on es duen a terme les Pràctiques formen part d'una xarxa d'escoles col·laboradores, fonamentalment d'Osona, però també de les comarques veïnes. En casos específics i personalitzats es poden fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants, les pràctiques de tercer any comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicle, departaments d'escola sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
4. Entrevistes amb el professor-tutor.
5. Presentació de la memòria de pràctiques (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana)

La nota final de l'avaluació de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

Informe escrit del mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.

Avaluació de la Memòria de Pràctiques.

Organització del Centre Escolar

PROFESSORS: Rosa GUITART i ACED

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura té com a objectiu bàsic endinsar-se de ple en el coneixement de la vida d'un centre escolar, en els seus aspectes organitzatius, comunicatius i institucionals. L'assignatura vol ser un espai de trobada entre la formació teòrica rebuda en cursos anteriors i l'experiència acumulada en els períodes de Pràctiques, sobretot en tot allò que té a veure amb el funcionament d'un centre escolar.

El programa de l'assignatura fa un recorregut a través dels diversos temes que afecten l'organització i la gestió d'un centre educatiu. Es tracta d'analitzar el marc legal i els aspectes teòrics que influeixen en la pràctica diària de la vida escolar, sense perdre de vista que el coneixement de l'estructura i l'organització dels centres educatius és indispensable per millorar-ne el funcionament.

CONTINGUTS:

1. Educació i organització escolar.
  - 1.1 L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
  - 1.2 L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social.
  - 1.3 Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
  - 1.4 Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
  - 2.1 Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
  - 2.2 L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
  - 3.1 El Projecte Educatiu de Centre. Els plans específics.
  - 3.2 El Projecte Curricular de Centre.
  - 3.3 El Reglament de Règim Intern.
  - 3.4 El Pla Anual.
  - 3.5 L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
  - 4.1 Escola, societat i família. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
  - 4.2 La planificació de la tutoria i l'orientació escolar.
  - 4.3 La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
  - 4.4 L'escola com espai de relacions humanes. El clima escolar.
5. L'organització dels recursos humans.
  - 5.1 Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
  - 5.2 El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació.
  - 5.3 Drets i deures del professorat.
  - 5.4 Agrupaments dels estudiants. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre.
  - 5.5 Drets i deures dels estudiants.
6. L'organització dels recursos materials.
  - 6.1 L'arquitectura i els espais escolars
  - 6.2 Els equipaments i el material didàctic.

7. L'organització dels recursos funcionals.
  - 7.1 La distribució del temps i els horaris.
  - 7.2 El pressupost i la gestió econòmica.
  - 7.3 La documentació escolar.
8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar
  - 8.1 Problemes actuals de l'organització i gestió d'un centre educatiu.
  - 8.2 L'impacte de la reforma de l'ensenyament secundari. Els problemes del medi rural.
  - 8.3 El model d'escola i els reptes de futur.

METODOLOGIA:

El treball de classe i el desenvolupament del programa es basaran en el llibre:

Antúnez, S.; Gairín, J. *La organización escolar. Práctica y fundamentos*. Barcelona: Graó, 1996.

Les sessions constaran d'explicacions inicials per part del professor, comentaris de capítols del llibre i altres documents, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- a) Assistència i participació en els treballs de classe.
- b) Treball de grup (informe escrit i exposició oral) sobre alguna experiència d'organització d'un centre escolar.
- c) Treball individual relacionat amb la temàtica de l'assignatura.
- d) Prova escrita sobre els continguts del programa.

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament cadascun dels controls anteriors.

BIBLIOGRAFIA:

Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE - Horsori, 1993.

Antúnez, S.; Gairín, J. *Organización de centros. Experiencias, propuestas i reflexions*. Barcelona: Graó, 1988.

Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.

Ball, S. *La micropolítica de la escuela*. Madrid: Paidós-MEC, 1989.

Darder, P.; López, J. A. *Elementos d'organització i avaluació d'un centre educatiu d'EGB*. Barcelona: Ed. 62 / Rosa Sensat, 1985.

Diversos Autors. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.

Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.

Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Gairín, J. (coord.). *El reglament de règim intern del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1991.

Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.

Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona, PPU, 1994.

Owens, R. G. *La escuela como organización*. Madrid: Santillana, 1976.

Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.

Santos, M. A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.

Santos Guerra, M. A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona (Málaga): Aljibe, 1997.

Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Inadaptació i Treball Social en Educació Especial

PROFESSORA: Fina COLLELL i SURINYACH

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura pretén que l'estudiant tingui la informació i les estratègies suficients per conèixer les característiques de l'entorn familiar i social de l'alumne amb Necessitats Educatives Especials per poder valorar les necessitats que l'alumne pugui presentar en aquest àmbit. D'aquesta manera podrà orientar la família i col·laborar-hi en les situacions que sigui necessari.

CONTINGUT:

1. L'entorn familiar com a àmbit de desenvolupament de l'alumne amb NEE.
2. Marc teòric del treball amb les famílies.
3. Les famílies de persones amb disminució.
  - 3.1. El cicle vital de les famílies de persones amb disminució.
  - 3.2. Efectes d'una persona amb disminució en la família.
  - 3.3. Principals actituds familiars davant la persona amb disminució.
4. Identificació, avaluació i valoració de l'àmbit familiar:
  - 4.1. Aspectes a avaluar.
  - 4.2. Sistemes i proves d'avaluació.
  - 4.3. Identificació i determinació de les necessitats i presa de decisions.
5. Estratègies de col·laboració i intervenció en l'àmbit familiar:
  - 5.1. Funcions del mestre en la intervenció en la família.
  - 5.2. El Pla d'Intervenció Familiar.
6. Recursos i serveis comunitaris (SSAP, Serveis socials, mèdics...).

AVALUACIÓ:

Prova escrita al final del quadrimestre. Es tindrà en compte l'actitud i la participació a classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Bott, E. *Família y red Social*. Madrid: Taurus Humanidades, 1990.
- Bronfenbrenner, U. *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós, 1987.
- Coca, J. *La Japonesa*. Barcelona: Destino, 1992.
- Cunningham, C. i Davis, H. *Trabajo con padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC, Siglo XXI de España, 1988.
- Fernández Ballesteros, R.; Carroble, J.A.I. *Evaluación Conductual*. Madrid: Pirámide, 1991.
- Freixa Niella, M. *Família y deficiencia mental*. Ediciones Amarú / Universidad de Salamanca, 1993.
- Galindo, E. *Modificación de conducta en Educación Especial*. Mèxic: Trillas, 1980.
- Generalitat de Catalunya. *Pla integral de suport a les famílies*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social, 1993.
- Giné Giné, G. *El contexto familiar y retraso en el desarrollo: Análisi de la relación padres-bebé*. Investigación en Discapacidad. *Siglo Cero*, vol. 26, n. 157. Gener-febrer, 1995.
- Kaye, K. *La vida social y mental del bebé. Como los padres crecen personas*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
- Molina García, S. *Deficiencia Mental. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Muñoz González, F. *Manual para padres de minusválidos*. Asociación de Padres de Deficientes de la

- Fundación Centro de Enseñanza Especial, 1992.
- Pineda, L. A.; López, M. A.; Torres, N.; Romano, H. *Modificación de Conductas-problema en el niño*. Programa de entrenamiento para padres. Mèxic: Trillas, 1992.
- Rico Vercher, M. *Hábitos, comportamientos y conductas en la Educación Básica: su programación y Evaluación*. Alcoi: Marfil, 1987.
- Rosa, A.; Montero, I.; García, M.C. *El niño con parálisis cerebral*. Culturación, desarrollo e Intervención. C.I.D.E., 1993.
- Schaffer, H.R. *El contexto sociofamiliar en la educación de la infancia*. *Temas de Infancia*. Madrid: Centro de Publicaciones del MEC / Rosa Sensat, 1993.
- Sulzer-Azaroff, B.; Roy Mayer, G. *Procedimientos del análisis conductual aplicado con niños y jóvenes*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Vila, A. *Els fills diferents*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Estrés familiar (1), *Siglo Cero*, vol. 25 (1), n. 151. FEAPS, gener-febrer, 1994.
- Estrés familiar (2), *Siglo Cero*, vol. 25 (2), n. 152. FEAPS, març-abril, 1994.

Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura pretén, a partir dels continguts teòrics i pràctics que es detallen a continuació, aportar instruments per tal que el futur mestre pugui afrontar l'atenció als estudiants amb Necessitats Educatives Especials.

1. Conèixer els principals aspectes normatius que influeixen en l'atenció escolar de l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials.
2. Conèixer i practicar les activitats vinculades a l'elaboració de PCC en centres ordinaris i d'educació especial.
3. Conèixer i practicar les activitats vinculades a l'elaboració d'Adaptacions del Currículum de l'Educació Infantil i l'Educació Primària.
4. Elaborar i contrastar treballs de recerca sobre els continguts propis de l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. El marc conceptual i organitzatiu de l'educació especial, antecedents, situació actual i futur:
  - 1.1. Models d'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials en l'àmbit escolar, la seva evolució i situacions actuals.
  - 1.2. El model educatiu en l'educació especial: el concepte de Necessitats Educatives Especials (NEE).
  - 1.3. L'educació especial a la LOGSE i la normativa corresponent.
2. Principis que han de presidir l'organització de l'educació especial:
  - 2.1. Normalització, integració, individualització-personalització, sectorització dels serveis.
  - 2.2. Conseqüències de la planificació i organització dels serveis.
3. Característiques de la resposta educativa als alumnes amb Necessitats Educatives Especials:
  - 3.1. El projecte educatiu de centre: Centres Ordinaris i Centres d'Educació Especial.
  - 3.2. El projecte curricular de Centre: Centres Ordinaris i Centres d'Educació Especial.
  - 3.3. La identificació i la valoració de les prioritats educatives.
  - 3.4. L'elaboració de les ACI.
  - 3.5. Els canvis en els diferents nivells de concreció del currículum escolar.
4. Evolució i pràctiques de personalització i diversificació per a l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials.
  - 4.1. Dels IEP a les ACI.
  - 4.2. Les ACI com a element del Sistema Educatiu.
  - 4.3. Elements de personalització i diversificació en una escola comprensiva i inclusiva. Aspectes Curriculars i Organitzatius.

ASPECTES PRÀCTICS:

1. Inventari i arxiu de materials curriculars, programes i sistemes d'avaluació en el camp de l'educació especial.
2. Elaboració de proves i sistemes d'avaluació i identificació de necessitats.
3. Elaboració d'adequacions curriculars individualitzades.
4. Elaboració de programes d'intervenció, estratègies educatives i/o adaptacions en les diferents àrees curriculars.

5. Elaboració, exposició i col·laboració en treballs de recerca vinculats als continguts de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es fonamentarà en el seguiment continuat del treball de l'estudiant sobre els esmentats aspectes pràctics i en un examen final.

BIBLIOGRAFIA:

- Abarca Ponce, M. P. *La evaluación de programas educativos*. Madrid: Escuela Española, 1989.
- Anderson, R. C.; Faust, G. W. *Psicología educativa. La ciencia de la enseñanza y el aprendizaje*. Mèxic: Trillas, 1979.
- Ashman, A. F.; Conway, R. N. F. *Estrategias cognitivas en educación especial*. Madrid: Santillana, 1990.
- Brenan, W. K. *El currículo para niños con necesidades especiales*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1988.
- Coll, C.; Marchesi, A.; Palacios J. (Comps.) *Desarrollo psicológico y educación, I, II, III*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.
- Cunningham, C.; Davis, H. *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1988.
- Cruz, J. *Teorías del aprendizaje y tecnología de la Enseñanza*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Davis, R. H.; Alexander, L. T.; Yelon, S. *Diseño de sistemas de aprendizaje. Un enfoque del mejoramiento de la instrucción*. Mèxic: Trillas, 1983.
- García Vidal, J. *Manual para la confección de programas de desarrollo individual*. Toms I, II i III. Madrid: Eos, 1989.
- Giné, C., i altres. *Educació especial. Noves perspectives*. Barcelona: Laia, 1989.
- Gisbert Alos, J. *Educación especial*. Madrid: Cincel, 1985.
- Hegarty, S.; Hodgson, A.; Clunies-Ross, L. *Aprender juntos. La integración escolar*. Madrid: Morata, 1988.
- Hegarty, S.; Pocklington, K. *Programas de integración. Estudios de casos de integración de alumnos con necesidades especiales*. Madrid: MEC/Siglo XXI, 1989.
- Mager, R. *Formulación operativa de objetivos didácticos*. Madrid: Marova, 1973.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Molina García, S.; Arraiz, A.; Berenguer, M. J. *Recursos para la elaboración de adaptaciones curriculares individualizadas*. Madrid: Marfil, 1990.
- Ortega, J. L. *L'enfocament sistemàtic en Educació Especial. Dins Primeres Jornades del Grup d'Investigació en Educació Especial*. Documents d'Educació Especial, 1, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1982.
- Ortiz González, M. C. *Temas actuales de educación especial*. Salamanca: Universidad de Salamanca, 1991.
- Ruiz, R. *Adequacions curriculars individualitzades (ACI). Per als estudiants amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació especial, 11. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1989.
- Sánchez, Asín, A. *Evaluación e intervención en educación especial*. Barcelona: PPU, 1992.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica

PROFESSOR: Jordi ESCOIN i HOMS

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Veure el disminuït en la seva globalitat com a persona: la tasca del mestre consisteix a fomentar la maduració global, l'acceptació de la disminució i dotar de recursos alternatius.

Els aprenentatges han de tenir un caire absolutament pràctic i funcional, adaptat a la realitat del noi/a i a la seva aplicació.

El mestre ha de comptar amb la formació necessària per poder estar integrat en un equip pluriprofessional (lectura d'informes, classificació de nivell d'intel·ligència, classificacions de la Generalitat EVO, incapacitat judicial...).

CONTINGUT PRÀCTIC:

- Estudi de casos.
- Resoldre situacions educatives.
- Visita a centres especialitzats.
- Treball de camp

CONTINGUT TEÒRIC:

1. Definició, etiologia i característiques de les diferents problemàtiques motrius:
  - 1.1. Paràlisi cerebral infantil.
  - 1.2. Lesió medul·lar.
  - 1.3. Malalties víriques: poliomielitis...
  - 1.4. Malaltia d'Alzheimer.
  - 1.5. Esclerosi múltiple.
  - 1.6. Espina bífida.
  - 1.7. Patologies associades:
    - 1.7.1. Retard mental.
    - 1.7.2. Transtorns sensorials.
    - 1.7.3. Transtorns de personalitat.
    - 1.7.4. Crisis epilèptiques.
2. Desenvolupament cognitiu, psicomotor i nivell de comunicació:
  - 2.1. Desenvolupament cognitiu:
    - 2.1.1. Etapes evolutives (Piaget)
    - 2.1.2. Transtorns característics.
  - 2.2. Desenvolupament psicomotor:
    - 2.2.1. Esquema corporal.
    - 2.2.2. Orientació espaciotemporal / lateralitat.
    - 2.2.3. Adaptacions.
  - 2.3. Desenvolupament del nivell comunicatiu:
    - 2.3.1. Funció simbòlica.
    - 2.3.2. Llenguatge comprensiu i expressiu.
    - 2.3.3. Sistemes de comunicació no vocals, i adaptacions electròniques i informàtiques.
  - 2.4. Desenvolupament social:

- 2.4.1. Models de relació mestre-nen.
- 2.4.2. Dinàmica de grup.
- 2.4.3. Interacció amb l'entorn.
- 3. Intervenció educativa en el camp de la paràlisi cerebral:
  - 3.1. Anàlisi de situació (equip multiprofessional).
  - 3.2. Objectius: a llarg termini (projecte de vida) i a curt termini.
  - 3.3. Estratègies educatives:
    - 3.3.1. Aprenentatges: conductual i d'autonomia.
    - 3.3.2. Contingut.
    - 3.3.3. Teràpies ocupacionals.
    - 3.3.4. Avaluació, seguiment, anàlisi de dades i revisió d'objectius.
- 4. Tipus d'intervenció:
  - 4.1. Equip mèdic i diagnòstic.
  - 4.2. Servei d'estimulació precoç / tractament i orientació familiar.
  - 4.3. Escola normalitzada / escola normalitzada amb suport / escola especial.
  - 4.4. Centres de formació adaptada.
  - 4.5. Centres o tallers ocupacionals.
  - 4.6. Centres especials de treball / escoles-taller.
  - 4.7. Serveis d'integració laboral (EAL, SIIL...).

AVALUACIÓ:

Examen final.

Treball de curs.

Es considerarà també el nivell de col·laboració, iniciatives en les pràctiques i recerca de material sobre el tema.

BIBLIOGRAFIA:

- Ajuriaguerra, J. de. *Manual de psiquiatria infantil*. Barcelona: Toray-Masson, 1983.
- Basil, C. *Sistemes de comunicació no-vocal per a nens amb disminucions físiques*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1985.
- Botella, E. *L'esport i la paràlisi cerebral*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1992.
- Breviario Dsm-III-R. *Criterios diagnòsticos*. Barcelona: Masson, 1988.
- Mas i Dalmau, J. *Psicopedagogia de la Paràlisi Cerebral Infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1984.
- Piaget, J. *Psicologia del niño*. Madrid: Morata, 1984.
- Puigdemívol, I. (coord.) *Necessitats educatives especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.

